

Mazowiecki Kurator Oświaty

Warszawa, Al. Jerozolimskie 32

KO.SNP-ŻB.0310-1/08

Sprawozdanie
z realizacji „Planu nadzoru pedagogicznego
Mazowieckiego Kuratora Oświaty”
za rok szkolny 2007/2008

Warszawa, lipiec 2008

SPIS TREŚCI:

Wprowadzenie.....	3
I. Wizytacje.....	4
II. Badania wybranych zakresów działalności szkoły/placówki.....	10
A. Badania ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej.....	10
B. Badanie ustalone przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty.....	22
C. Inne badania wybranych zakresów działalności szkoły/placówki wprowadzone do realizacji w roku szkolnym 2007/2008 na polecenie Ministra Edukacji Narodowej.....	35
III. Inne zakresy funkcjonowania szkół i placówek objęte działalnością diagnostyczno – oceniającą, w tym kontrolną.....	43
A. Analiza ilościowa.....	43
B. Uogólnione wnioski wynikające z działalności diagnostyczno-oceniającej, w tym kontrolnej.....	51
IV. Tematyka narad i szkoleń dla dyrektorów szkół i placówek organizowanych przez Wydziały i Delegatury Kuratorium Oświaty w Warszawie.....	54
V. Zadania stałe zrealizowane przez pracowników nadzoru pedagogicznego.....	57
VI. Współpraca i współdziałanie z instytucjami i organizacjami.....	59
VII. Działania realizowane w trybie art.34 ustawy o systemie oświaty.....	61
VIII. Ewaluacja.....	62
IX. Wnioski – rekomendacje do planowania nadzoru pedagogicznego sformułowane na podstawie przeprowadzonych wizytacji, badań wybranych zakresów działalności szkół/placówek oraz działalności diagnostyczno - oceniającej (w tym kontrolnej).....	65

Wprowadzenie

W roku szkolnym 2007/2008 nadzór pedagogiczny sprawowany był zgodnie z zasadami określonymi w art.33 ustawy o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz.2572 ze zm.) oraz rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawowania nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można zlecać prowadzenie badań i opracowywanie ekspertyz (Dz. U. Nr 235, poz. 1703).

Sporządzony na podstawie § 6 ust.1 przywołanego wyżej rozporządzenia „Plan nadzoru pedagogicznego Mazowieckiego Kuratora Oświaty na rok szkolny 2007/2008” zawierał:

- zakres, szczegółową tematykę i organizację przewidywanych wizytacji,
- zakres, szczegółową tematykę i organizację przewidywanych badań wybranych zakresów działalności szkół i placówek,
- tematykę i terminy narad i szkoleń dla dyrektorów szkół i placówek,
- harmonogram opiniowania arkuszy organizacji szkół i placówek,
- inne informacje uznane za ważne.

Wśród informacji uznanych za ważne określono w szczególności:

- zakresy pracy szkół objęte działaniami diagnostyczno - oceniającymi, kontrolnymi i monitoringiem,
- obszary wymagające kontynuacji sprawowania nadzoru pedagogicznego ze względu na stwierdzone wcześniej nieprawidłowości lub uchybienia,
- zadania stałe realizowane przez pracowników sprawujących nadzór pedagogiczny nad szkołami/placówkami w województwie mazowieckim,
- współpracę i współdziałanie z instytucjami i organizacjami.

„Plan nadzoru pedagogicznego” w ciągu roku szkolnego był dwukrotnie nowelizowany ze względu na dodatkowe zadania zlecone przez Ministra Edukacji Narodowej.

Niniejsze sprawozdanie zawiera informacje o realizacji zadań zapisanych w „Planie nadzoru pedagogicznego Mazowieckiego Kuratora Oświaty na rok szkolny 2007/2008”.

I. Wizytacje

W roku szkolnym 2007/2008 w województwie mazowieckim przeprowadzono 438 wizytacji spośród 517 zaplanowanych, co stanowi 84,72%.

1. Zestawienie ilościowe¹

1.1. Liczba wizytacji zaplanowanych i zrealizowanych ogółem - zestawienie tabelaryczne – liczbowe

Wizytacje	Wydziały/Delegatury/Zespoły								
	WKS	KPG	KPU	DCI	DOS	DPL	DRA	DSI	
Zaplanowane	56	55	31	68	138	28	57	84	517
Zrealizowane	41	50	27	52	128	26	48	66	438

Przyczyny niezrealizowania zaplanowanych wizytacji to: przede wszystkim braki kadrowe, długotrwała nieobecność wizytatorów z powodów zdrowotnych, duża liczba zadań dodatkowych nieujętych w „Planie nadzoru pedagogicznego Mazowieckiego Kuratora Oświaty na rok szkolny 2007/2008”, a zleconych do realizacji w ciągu roku szkolnego przez Ministra Edukacji Narodowej, rezygnacja lub odwołanie dyrektora szkoły z funkcji.

Wizytacje przeprowadzano również w przypadku, jeżeli liczba wpływających skarg oraz podejmowane w szkole interwencje na taką potrzebę wskazywały.

2. Cele i metody pozyskiwania informacji

2.1. Cele wizytacji:

- Podsumowanie sprawowanego nadzoru pedagogicznego za okres od poprzedniej wizytacji.
- Ocena efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej i innej statutowej szkoły/placówki za okres 5 lat szkolnych.
- Inspirowanie dyrektorów i nauczycieli do innowacji pedagogicznych, metodycznych i organizacyjnych.

2.2. Metody pozyskiwania informacji przez wizytatora:

- analiza dokumentacji zastanej (w tym zgromadzonej przez wizytatora),

¹Zestawienia ilościowe zawarte w tej części opracowania sporządzone zostały na podstawie:

- planów nadzoru pedagogicznego sporządzonych przez W/D (w części **Zaplanowane**),
- sprawozdań złożonych przez W/D do dnia 27.06.08 r. (w części **Zrealizowane**).

- analiza dokumentacji przebiegu nauczania,
- ankiety,
- rozmowy z dyrektorem, nauczycielami, uczniami, rodzicami,
- wywiad bezpośredni,
- obserwacja,
- hospitacja zajęć prowadzonych przez dyrektora szkoły lub placówki.

Decyzję o wyborze metod uzyskiwania informacji o szkole lub placówce oraz dokumentacji poddawanej analizie podejmował wizytator w zależności od opracowanego zakresu tematycznego wizytacji.

3. Uogólnione wnioski i zalecenia wynikające z przeprowadzonych wizytacji

3.1. Wnioski

Przedszkola

1. Przedszkola zapewniają dzieciom wszechstronny rozwój. Diagnozują potrzeby i możliwości psychofizyczne dzieci oraz analizują stopień gotowości do podjęcia nauki w szkole.
2. W wizytowanych przedszkolach realizowane są programy własne nauczycieli, które zostały dopuszczone do użytku zgodnie z procedurą określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 5 lutego 2004 r. w sprawie dopuszczenia do użytku szkolnego programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania i podręczników oraz cofania dopuszczenia (Dz. U. z 2004r.Nr 25, poz. 220).
3. Dyrektorzy inspirują nauczycieli do doskonalenia i zapewniają warunki do wdrażania nowoczesnych metod pracy z dziećmi oraz dają im możliwość samorealizacji.
4. Przedszkola rozpoznają środowisko rodzinne dzieci. Wspomagają dzieci znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej. Zwalniają z opłaty stałej oraz organizują im pomoc rzeczową. Zapewniają dzieciom pomoc psychologiczną i logopedyczną.
5. Przedszkola pozyskują informacje o losach swoich absolwentów, przeprowadzają w tym zakresie badania.
6. Dyrektorzy posiadają opracowany plan nadzoru pedagogicznego zgodnie z aktualnymi przepisami. Realizują wszystkie formy wynikające z planu nadzoru i prawidłowo je dokumentują. Przekazują radzie pedagogicznej ogólne informacje o realizacji nadzoru pedagogicznego.
7. Kadra pedagogiczna podnosi swoje kwalifikacje i umiejętności zawodowe uczestnicząc w wewnętrznych i zewnętrznych formach doskonalenia.

Pożądane kierunki zmian w pracy przedszkoli:

1. Motywowanie nauczycieli do ubiegania się o kolejne stopnie awansu zawodowego.
2. Prezentowanie umiejętności i doświadczeń nauczycielom rozpoczynającym pracę.
3. Systematyczne przeprowadzanie analiz realizowanych programów wychowania przedszkolnego i dokonywanie ich ewaluacji.
4. Diagnozowanie potrzeb i możliwości psychofizycznych dzieci, wykorzystywanie uzyskanych wyników do modyfikacji metod i form pracy z wychowankami oraz do planowania oraz organizacji pracy opiekuńczo- wychowawczej i dydaktycznej przedszkola. Planowanie pracy dydaktyczno-wychowawczej z dziećmi mającymi problemy edukacyjne oraz zdolnymi z wykorzystaniem opracowanych własnych programów oraz wiedzy zdobytej podczas doskonalenia zawodowego.
5. Upowszechnianie działań pedagogicznych w środowisku poprzez zamieszczanie publikacji na stronie internetowej przedszkola, współpracę z gazetą lokalną oraz instytucjami wspierającymi przedszkole.
6. Systematyczne pozyskiwanie informacji od nauczycieli na temat ich potrzeb zawodowych.

Poradnie psychologiczno-pedagogiczne

1. W poradniach psychologiczno-pedagogicznych występują wyraźne braki kadrowe. Przeprowadzana przez poradnie diagnoza potrzeb środowiska wykazuje potrzebę zwiększenia zatrudnienia specjalistów udzielających pomocy pedagogiczno – psychologicznej, dzięki czemu można byłoby zorganizować tak pracę poradni, aby w pełni zaspokoili potrzeby środowiska, związane z prowadzeniem działań diagnostycznych, profilaktycznych i terapeutycznych na terenie przedszkoli i szkół.
2. W roku szkolnym 2006 i 2007 zaobserwowano korzystne zmiany w zakresie zgodności z prawem wydawanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, w części dotyczącej rodzaju niepełnosprawności - dostosowanie do zapisu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz. U. Nr 19. poz. 166).

Szkoły

1. Szkoły na ogół pracują zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Prawidłowo realizowane są podstawowe funkcje szkoły.
2. Sprawnie prowadzony jest nadzór pedagogiczny sprawowany przez dyrektorów szkół.
3. W szkołach na ogół zatrudnieni są nauczyciele posiadający wymagane kwalifikacje.
4. Szkoły zapewniają bezpieczne warunki nauki i pracy, chociaż stwierdzono niewystarczający stopień zapewnienia bezpieczeństwa podczas przerw.
5. Nauczyciele wykazują dużą aktywność w doksztalcaniu i doskonaleniu zawodowym.
6. Rady pedagogiczne analizują efekty pracy dydaktycznej i wychowawczej, jednak nadal w niewystarczającym stopniu analizowane są przyczyny niepowodzeń szkolnych.
7. Szkoły stwarzają uczniom warunki rozwoju poprzez organizację zajęć wyrównawczych i kół zainteresowań.
8. Na uwagę zasługują działania szkół w zakresie ich promocji w środowisku lokalnym, współpracy ze szkołami za granicą, pozyskiwania środków unijnych.
9. W szkołach prowadzone są liczne zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów.
10. Większości szkół jest pozytywnie postrzegana przez rodziców.

Pożądane kierunki zmian pracy szkół

1. Zwrócenie większej uwagi na prowadzenie dokumentacji przebiegu nauczania - nie wszędzie dokumentacja przebiegu nauczania prowadzona jest zgodnie z przepisami.
2. Przestrzeganie kompetencji rady pedagogicznej.
3. Przestrzeganie zasad oceniania i praw ucznia.
4. Respektowanie zaleceń formułowanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne.
5. Zwiększenie liczby uczniów przystępujących do konkursów przedmiotowych.
6. Doskonalenia wymaga planowanie pracy przez nauczycieli ze szczególnym uwzględnieniem pracy z uczniem o szczególnych potrzebach edukacyjnych.
7. Dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów.

3.2. Zalecenia.

Liczba wydanych zaleceń

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Liczba wydanych zaleceń	45	37	7	35	49	45	184	82	484

Liczba szkół , w których przeprowadzono rekontrole wydanych zaleceń

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Liczba rekontroli	3	47	0	4	7	4	0	14	79

Wydawane zalecenia dotyczyły:

1. Liczby dzieci przyjmowanych do oddziału przedszkolnego.
2. Dokonywania wyboru programów nauczania spośród programów dopuszczonych do użytku szkolnego przez ministra właściwego ds. oświaty.
3. Przedstawiania radzie pedagogicznej i radzie rodziców wniosków wynikających ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego.
4. Dokonywania oceny pracy nauczycieli.
5. Dostosowania zapisów statutów szkół do obowiązujących przepisów prawa, a w szczególności do zapisów związanych z prawami dziecka i samorządem szkolnym.
6. Kwalifikacji nauczycieli.
7. Prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania.
8. Dostosowania organizacji i procedury wydawania orzeczeń do zapisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w tej sprawie; umieszczanie w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego kategorii niepełnosprawności.
9. Przestrzegania kompetencji rady pedagogicznej.
10. Wzmocnienia nadzoru pedagogicznego dyrektora szkoły w zakresie analizowania i oceniania efektów kształcenia i wychowania.
11. Przestrzegania zasad klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz wewnątrzszkolnych zasad oceniania.
12. Prowadzenia postępowań w sprawie awansu zawodowego nauczycieli zgodnie z przepisami prawa.

13. Dokumentowania zgodnie z prawem prac szkolnych komisji rekrutacyjnych.
14. Dokonywania przeglądów budynków po przerwach w nauce trwających dłużej niż dwa tygodnie.
15. Przestrzegania zasad higieny pracy umysłowej uczniów.
16. Dostosowania treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów.
17. Wzmocnienia nadzoru pedagogicznego dyrektora szkoły nad realizacją podstaw programowych oraz nad dyscypliną pracy na lekcjach oraz efektywnością pełnienia dyżurów nauczycielskich.

II. Badania wybranych zakresów działalności szkoły/placówki

II. A. Badania ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej

Badanie 1. Działania podjęte przez dyrektorów szkół/placówek na rzecz spełniania obowiązku szkolnego i obowiązku nauki uczniów

Badanie przeprowadzone zostało w dwóch etapach. W pierwszym etapie skierowano do dyrektorów szkół „Ankieta dla dyrektora szkoły”. Była ona wypełniana w wersji elektronicznej i przesyłana do Kuratorium Oświaty w Warszawie przy wykorzystaniu sieci Ekstranet².

Drugi etap badania realizowany był równolegle przez wizytatorów Kuratorium Oświaty w Warszawie, którzy podjęli czynności kontrolno-diagnostyczne w wybranych szkołach posługując się „Kwestionariuszem wywiadu z dyrektorem szkoły”.

1. Zestawienie ilościowe – część I badania

1.1. Liczba szkół objętych badaniem - plan i realizacja ogółem

	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Liceum ogólnokształcące	Liceum profilowane	Technikum	Zasadnicza szkoła zawodowa	RAZEM
Zaplanowane	100% szkół województwa mazowieckiego						
Zrealizowane	1000	482	138	69	119	82	1900

2. Zestawienie ilościowe – część II badania

2.1. Liczba szkół objętych badaniem

	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Szkoly ponadgimnazjalne				RAZEM
			Liceum ogólnokształcące	Liceum profilowane	Technikum	Zasadnicza szkoła zawodowa	
Zrealizowane	65	36	82				183

² Jest to rozległa sieć pozwalająca na logowanie i kontakt wielu użytkowników zewnętrznych (szkoła, placówka oświatowa) za pośrednictwem Internetu z siedzibą Kuratorium Oświaty w Warszawie, przy jednoczesnym ograniczeniu dostępu osobom trzecim. Rejestracja w extranecie Kuratorium Oświaty jest obowiązkowa dla wszystkich placówek oświatowych, nad którymi nadzór sprawuje Mazowiecki Kurator Oświaty. Każda szkoła posiada swój login i hasło. Po wpisaniu ich uzyskuje ona bezpośredni dostęp do zasobów jakie zostały dla niej przeznaczone.

3. Cele badania

1. Diagnoza działań podejmowanych przez dyrektorów szkół na rzecz spełniania przez uczniów obowiązku szkolnego i nauki.
2. Ocena poprawności i skuteczności działań podejmowanych przez dyrektorów szkół.
3. Ocena współpracy dyrektorów szkół z organami prowadzącymi w zakresie kontrolowania spełniania przez uczniów obowiązku szkolnego i nauki.

4. Metody badawcze (narzędzia zastosowane w badaniu)

Ankieta dla dyrektora szkoły, kwestionariusz wywiadu z dyrektorem szkoły.

5. Termin badania

Badanie przeprowadzono w terminie 12.02.- 30.04.2008r.

6. Uogólnione wnioski wynikające z badania

1. We wszystkich diagnozowanych szkołach podstawowych i gimnazjach księgi ewidencji, dzieci podlegających obowiązkowi szkolnemu były prowadzone w sposób prawidłowy.
2. W zdecydowanej większości (92%) szkół dyrektorzy otrzymywali od organów prowadzących ewidencję ludności, informacje o aktualnym stanie i zmianach w ewidencji dzieci i młodzieży w wieku 3-18 lat. Nie wszystkie (8%) jednak organy prowadzące ewidencję ludności wywiązywały się z tego ustawowego obowiązku (art. 19 ust. 2 ustawy³).
3. Dyrektorzy szkół, po otrzymaniu informacji z organu prowadzącego ewidencję ludności, dokonywali na jej podstawie wpisów do ksiąg ewidencji dzieci podlegających obowiązkowi szkolnemu. Wpisy w księgach ewidencji na ogół były zgodne z obwodami szkół oraz zawierały wymagane informacje o dziecku (dane osobowe i adresowe).
4. W diagnozowanych przez wizytatorów szkółach podstawowych i gimnazjach dyrektorzy odnotowywali informacje o spełnianiu przez dziecko obowiązku szkolnego w danej szkole, poza szkołą czy też o odroczeniu obowiązku szkolnego.
5. W przypadku szkół gimnazjalnych w księgach ewidencji odnotowywano corocznie informacje o spełnianiu przez młodzież w wieku 16-18 lat obowiązku nauki.
6. W wyniku podjętych przez wizytatorów czynności kontrolnych w zakresie prawidłowości prowadzenia przez szkoły ksiąg ewidencji dzieci podlegających obowiązkowi szkolnemu, wydanych zostało w szkołach podstawowych - 26 zaleceń doraźnych, w gimnazjach – 12 zaleceń.

³ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz.2572 ze zm.).

7. W 32 % diagnozowanych szkół podstawowych dyrektorzy podjęli decyzje o wcześniejszym przyjęciu dziecka do szkoły. Wizytatorzy stwierdzili, że podejmowane decyzje zawsze następowały na wniosek rodziców dziecka. W jednym przypadku dyrektor podjął decyzję o wcześniejszym przyjęciu dziecka do szkoły bez zasięgnięcia opinii publicznej poradni psychologiczno- pedagogicznej.
8. W 42% diagnozowanych szkół podstawowych dyrektorzy podjęli decyzje o odroczeniu obowiązku szkolnego dziecka. Wszystkie te decyzje podjęte zostały po zasięgnięciu opinii publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej.
9. Decyzje dyrektorów o wcześniejszym przyjęciu dzieci do szkół podstawowych i o odroczeniu rozpoczęcia spełniania przez dzieci obowiązku szkolnego, jak stwierdzili wizytatorzy w toku czynności kontrolnych, na ogół wydane były poprawnie i nie zawierały błędów formalnych.
10. Jak wynika z dokonanych ustaleń, dyrektorzy niepublicznych szkół podstawowych i gimnazjów oraz publicznych szkół podstawowych i gimnazjów, w tym także dyrektorzy szkół specjalnych, prowadzonych przez osoby fizyczne lub prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego, którym nie ustalono obwodów – wywiązywali się z obowiązku informowania szkół, w obwodzie których uczniowie mieszkają, o ich przyjęciu do szkoły oraz spełnianiu przez nie obowiązku szkolnego. Z obowiązku ustawowego wywiązywali się także dyrektorzy publicznych szkół podstawowych i gimnazjów o ustalonym obwodzie, przyjmujący uczniów zamieszkujących w obwodzie innych szkół publicznych. Na podstawie analizy dokumentacji wizytatorzy stwierdzili, że 98% dyrektorów szkół podstawowych i 97% dyrektorów gimnazjów dysponuje potwierdzeniami, iż wywiązali się ze wskazanego w przepisie obowiązku.
11. Na podstawie prowadzonej w tzw. „szkołach obwodowych” korespondencji wizytatorzy stwierdzili, że w przypadkach braku informacji z innych szkół o realizacji obowiązku szkolnego przez dzieci zamieszkałe w obwodzie szkoły, dyrektorzy przeprowadzali działania wyjaśniające w tym zakresie.
12. W wyniku analizy dokumentacji, wizytatorzy stwierdzili, że dyrektorzy szkół systematycznie kontrolowali realizację obowiązku szkolnego. Kontrole dokonywane były przez dyrektorów okresowo (raz w miesiącu, raz na pół roku, raz na rok). Na ogół wszyscy dyrektorzy szkół kontrolowali spełnianie obowiązku szkolnego przez dzieci zamieszkujące w obwodzie szkoły w zakresie dopełniania przez rodziców dziecka podlegającego obowiązkowi szkolnemu, czynności związanych ze zgłoszeniem

do szkoły, a także zapewnienia przez rodziców regularnego uczęszczania dziecka na zajęcia szkolne.

13. Wszyscy dyrektorzy szkół podstawowych i gimnazjalnych w ramach kontroli realizacji obowiązku szkolnego przez dzieci zamieszkujące w obwodzie szkoły deklarowali współdziałanie z rodzicami w celu zapewnienia dziecku warunków umożliwiających przygotowanie do zajęć szkolnych.
14. W szkołach województwa mazowieckiego odsetek uczniów realizujących obowiązek szkolny lub obowiązek nauki poza szkołą, utrzymuje się na bardzo niskim poziomie i dotyczy, jak wykazała przeprowadzona diagnoza 1,9% uczniów szkół podstawowych, 4% uczniów gimnazjów oraz 0,01% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.
15. Najwięcej zezwoleń na spełnianie obowiązku szkolnego/nauki poza szkołą w roku szkolnym 2007/2008 (*semestr 1*) wydanych zostało w szkołach podstawowych (1276 uczniów), gimnazjalnych (425 uczniów) a w szkołach ponadgimnazjalnych - 34.
16. W wyniku działań kontrolnych przeprowadzonych przez wizytatorów Kuratorium Oświaty w Warszawie nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wydawania zezwoleń na spełnianie przez uczniów obowiązku szkolnego lub nauki poza szkołą.
17. W zdecydowanej większości (92%) szkół dyrektorzy otrzymują od organu prowadzącego ewidencję ludności, informacje o aktualnym stanie i zmianach w ewidencji dzieci i młodzieży w wieku 3-18 lat. W województwie mazowieckim 8% organów prowadzących ewidencję ludności nie wywiązuje się z tego ustawowego obowiązku (art. 19 ust. 2 uoso) w sposób należyty.

Badanie 2. Realizowanie przez szkołę zadań związanych z kształceniem i promowaniem uczniów szczególnie uzdolnionych

Badanie składało się z dwóch części. Część I została zrealizowana w szkołach, do których w roku szkolnym 2006/2007 uczęszczali uczniowie uznani za szczególnie uzdolnionych. Ta część badania miała dostarczyć odpowiedzi dotyczących organizacji kształcenia i promowania uczniów szczególnie uzdolnionych oraz oceny ich wspomagania przez szkoły.

Część II badania skierowana została do pozostałych szkół dla młodzieży w województwie mazowieckim. W części tej chcieliśmy uzyskać odpowiedzi na pytania dotyczące przyczyn nierozpoznawania uzdolnień uczniów oraz przyczyn nieodnoszenia sukcesu w konkursach

i olimpiadach wśród uczniów uznanych za szczególnie uzdolnionych. Badanie przeprowadzono przy wykorzystaniu sieci Ekstranet.

1. Zestawienie ilościowe – część I

1.1. Liczba szkół objętych badaniem - plan i realizacja ogółem

	Typ szkoły					RAZEM
	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Szkoly ponadgimnazjalne			
			Liceum ogólnokształcące	Liceum profilowane	Technikum	
Zaplanowane	132	78	64	4	4	282
Zrealizowane	40	24	11			75

1.2. Cele badania

- diagnoza organizacji kształcenia i promowania uczniów szczególnie uzdolnionych w szkołach województwa mazowieckiego,
- ocena form wspomagania uczniów szczególnie uzdolnionych w szkołach województwa mazowieckiego.

1.3. Metody badawcze (narzędzia zastosowane w badaniu)

Ankieta dla dyrektorów szkół, do których uczęszczają uczniowie szczególnie uzdolnieni (laureaci konkursów przedmiotowych i olimpiad lub też uczniowie, którzy realizują indywidualny tok lub indywidualny program nauki).

2. Zestawienie ilościowe – część II

2.1. Liczba szkół objętych badaniem - plan i realizacja ogółem

	Typ szkoły					RAZEM
	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Szkoly ponadgimnazjalne			
			Liceum ogólnokształcące	Liceum profilowane	Technikum	
Zaplanowane	100% szkół woj. mazowieckiego (oprócz szkół wskazanych w części I badania)					
Zrealizowane	995	473	391			1859

2.2. Cele badania

- rozpoznanie przyczyn, dla których szkoły w województwie mazowieckim nie rozpoznają uczniów szczególnie uzdolnionych,
- rozpoznanie przyczyn, dla których uczniowie uznani za zdolnych nie osiągają sukcesów w konkursach przedmiotowych i olimpiadach oraz turniejach wiedzy na szczeblu ponadszkolnym.

1.3. Metody badawcze (narzędzia zastosowane w badaniu)

Ankieta dla dyrektorów szkół, do których nie uczęszczają laureaci konkursów przedmiotowych i olimpiad oraz nie uczęszczają uczniowie, którzy realizują indywidualny tok lub indywidualny program nauki.

2. Termin badania

Badanie zostało przeprowadzone w terminie od listopada 2007 do marca 2008 r.

3. Uogólnione wnioski wynikające z badania

1. W zdecydowanej większości szkół województwa mazowieckiego (prawie 90% odpowiedzi) prowadzone są działania mające na celu wyłonienie uczniów szczególnie uzdolnionych. Rozpoznane uzdolnienia najczęściej dotyczą uzdolnień artystycznych i przedmiotowych (szczególnie w zakresie nauk ścisłych) - ponad 40% wskazań, a w mniejszym stopniu sportowych - około 30%. Działania te realizowane są przez szkoły poprzez:

- organizowanie szkolnych konkursów tematycznych i przedmiotowych oraz udział uczniów w konkursach i olimpiadach zewnętrznych,
- prowadzenie działań diagnozujących wiedzę uczniów,
- udział uczniów w zajęciach pozalekcyjnych,
- współpracę z rodzicami,
- analizę osiągnięć uczniów na sprawdzianie lub egzaminach zewnętrznych.

W szkołach, do których uczęszczają uczniowie - laureaci konkursów przedmiotowych, tematycznych i olimpiad, istnieją i są stosowane, opracowane przez szkołę procedury postępowania, które stosuje się przy rozpoznawaniu ich uzdolnień. Oprócz tego w szkołach tych realizowane są własne programy wspierania zainteresowań i uzdolnień uczniów. W dużej części badanych szkół do rozpoznawania uzdolnień uczniów wykorzystywane są wyniki sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych.

Tylko w niewielkim stopniu szkoły współpracują w tym zakresie z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi.

Na osiągnięcie przez uczniów sukcesów w konkursach i olimpiadach nie wpływa działalność kół przedmiotowych. (mimo, że koła przedmiotowe działają w 91% badanych szkół wszystkich typów).

2. W pracy z uczniem zdolnym w szkołach województwa mazowieckiego są stosowane następujące formy i metody pracy:

- uczęszczanie na zajęcia w szkole programowo wyższej,
- udział w zajęciach pozalekcyjnych,
- konsultacje z nauczycielami akademickimi,
- indywidualny tok nauki oraz indywidualny program nauki (występuje w szkołach tylko sporadycznie).

Dyrektorzy badanych szkół wskazują, że aby uczniowie szczególnie uzdolnieni mogli rozwijać swoje umiejętności i zainteresowania należałoby podjąć następujące działania:

- zatrudniać w szkole nauczycieli akademickich,
- tworzyć klasy wstępne (zerowe) w szkołach ponadgimnazjalnych,
- tworzyć klasy tylko dla uczniów szczególnie uzdolnionych,
- zakładać szkoły ponadgimnazjalne pod patronatem szkół wyższych,
- zwiększyć rangę nagród przyznawanych laureatom konkursów i olimpiad.

Należy podkreślić, że znikoma liczba dyrektorów badanych szkół wskazała na dodatkowe wynagrodzenie dla nauczycieli pracujących z uczniami szczególnie uzdolnionymi jako warunek właściwego rozwijania przez nich umiejętności i uzdolnień.

3. Uczniowie szczególnie uzdolnieni są wspierani przez szkoły głównie poprzez konsultacje, spotkania i opiekę psychologów/pedagogów szkolnych. Ponadto konsultacje i spotkania psychologowie szkolni prowadzą również z rodzicami uczniów szczególnie uzdolnionych. Rodzice są także informowani o dostępnych dla nich szkoleniach, a dotyczących pomocy udzielanej ich dzieciom w rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień.

Oprócz tego szkoły podejmują współpracę z instytucjami, stowarzyszeniami i fundacjami, które wspierają uczniów szczególnie uzdolnionych.

Uczniowie szczególnie uzdolnieni są właściwie nagradzani i promowani za swoje osiągnięcia; do katalogu nagród dyrektorzy szkół proponują włączyć możliwość udziału w obozach naukowych organizowanych przez szkoły wyższe. Niepokoi fakt, że w 27 szkołach (na 75 badanych do których uczęszczają uczniowie szczególnie uzdolnieni) uczniowie nie otrzymują stypendiów szkolnych za wyniki w nauce.

4. Nauczyciele podejmują formy doskonalenia zawodowego w zakresie kształcenia uczniów zdolnych. Dominują szkolenia organizowane przez ośrodki doskonalenia nauczycieli oraz prywatne firmy edukacyjne (najczęściej wskazywany temat szkolenia to *Praca z uczniem zdolnym*). Baza dydaktyczna szkół nie w pełni odpowiada potrzebom w procesie samokształcenia ucznia szczególnie uzdolnionego; uzupełnienia wymaga przede wszystkim księgozbiór biblioteczny.

Problematyka opieki i kształcenia uczniów szczególnie uzdolnionych jest również uwzględniana w pracach rad pedagogicznych (odpowiednio 54 i 56 odpowiedzi pozytywnych).

5. Najczęściej z uczniem szczególnie uzdolnionym pracuje:

- nauczyciel-doradca metodyczny,
- nauczyciel ze szkoły wyższego szczebla,
- psycholog szkolny,
- nauczyciel wybrany przez dyrektora szkoły,
- nauczyciel wybrany przez ucznia.

Na uwagę zasługuje fakt, że nie ma znaczenia w pracy z uczniem szczególnie uzdolnionym stopień awansu zawodowego jaki posiada nauczyciel.

6. Do głównych przyczyn (najczęściej wymieniane przez dyrektorów szkół województwa mazowieckiego), dla których uczniowie uznani za szczególnie uzdolnionych, nie osiągają sukcesów w konkursach przedmiotowych, tematycznych i olimpiadach zalicza się:

- niewłaściwą bazę dydaktyczną szkoły,
- niewłaściwą bazę lokalową szkoły,
- brak motywacji nauczycieli,
- niewłaściwy wpływ środowiska domowego,
- brak umiejętności samodzielnego uczenia się przez uczniów,
- niechęć uczniów do wzmożonego wysiłku.

7. Próg punktowy pozwalający absolwentowi gimnazjum zostać uczniem szkoły ponadgimnazjalnej, w której uczą się uczniowie szczególnie uzdolnieni (osiągający sukcesy w konkursach i olimpiadach), mieści się w przedziale 101-150 punktów. Natomiast próg ten dla wszystkich innych szkół w ciągu ostatnich trzech lat nie przekraczał 100 punktów (prawie 90% odpowiedzi).

Fakt ten pozwala stwierdzić, że do szkół ponadgimnazjalnych, których uczniowie osiągają sukcesy w konkursach i olimpiadach są przyjmowani absolwenci gimnazjów

z wyższymi wynikami egzaminu gimnazjalnego i wyższymi ocenami na świadectwie ukończenia gimnazjum niż uczniowie przyjmowani do innych szkół ponadgimnazjalnych.

Badanie 3. Ocena pracy szkoły w zakresie informatyzacji procesu edukacyjnego w szkołach – zastosowanie technologii informacyjnej i komunikacyjnej

Badanie zostało przeprowadzone metodą sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem arkusza wypełnianego przez szkołę za pośrednictwem strony internetowej. Szkoły miały możliwość wielokrotnego logowania się w celu uzupełnienia lub poprawienia przez siebie wprowadzanych danych.

1. Zestawienie ilościowe

1.1. Liczba szkół objętych badaniem - plan i realizacja ogółem

	Typ szkoły/placówki								Razem
	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Liceum ogólnokształcące	Liceum profilowane	Technikum	ZSZ	Szkoła policealna	CKU/CKP	
Zaplanowane	10% szkół/placówek województwa mazowieckiego								
Zrealizowane	123	90	33	6	23	8	6	2	293

2. Cel badania

Ocena jakości pracy szkoły w zakresie informatyzacji procesu edukacyjnego – zastosowanie technologii informacyjnej i komunikacyjnej.

3. Metody badawcze (narzędzia zastosowane w badaniu)

Ankieta skierowana drogą elektroniczną do dyrektorów wytypowanych szkół i placówek.

4. Termin badania

Badanie zostało przeprowadzone w terminie 17.03. – 12.04.2008 r.

5. Uogólnione wnioski wynikające z badania

1. W większości szkół/placówek dyrektor nie posiada wykształcenia informatycznego.
2. Na jeden komputer średnio przypada 10 uczniów.

3. Najsłabiej wyposażone szkoły w komputery to licea ogólnokształcące, licea uzupełniające i technika uzupełniające.
4. Najwięcej edukacyjnych programów komputerowych wykorzystują technika uzupełniające i zasadnicze szkoły zawodowe.
5. Najmniej edukacyjnych programów komputerowych wykorzystują szkoły podstawowe.
6. Pracownie komputerowe najczęściej wykorzystywane są do zajęć z technologii informatycznej.
7. W szkołach prowadzonych jest zbyt mało zajęć z wykorzystaniem Mobilnego Zestawu Multimedialnego na różnych przedmiotach. Przeważają przedmioty humanistyczne (język polski, historia, język angielski).
8. Szkoły/placówki prowadzą działalność profilaktyczną zapobiegającą uzależnieniom od komputera.
9. Głównym źródłem pozyskiwania komputerów przez szkoły/placówki jest udział w projektach Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz środki własne.
10. Technologia informacyjna i komunikacyjna wykorzystywana jest do pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
11. Technologia informacyjna i komunikacyjna wykorzystywana jest do pracy z rodzicami.
12. W około połowie badanych szkół/placówek uczniowie biorą udział w tworzeniu stron internetowych.
13. Nauczyciele korzystają z różnych form doskonalenia z zakresu TIK, jednak największą popularnością cieszą się warsztaty i kursy doskonalące.

Badanie 4. Wdrażanie do praktyki rządowego programu „Zero tolerancji dla przemocy w szkole”

W ramach tego zadania w województwie mazowieckim podjęto następujące działania:

- Prowadzono ewidencję zdarzeń drastycznych, które miały miejsce w szkołach i placówkach oświatowych w województwie mazowieckim oraz monitorowano działania podejmowane przez dyrektorów szkół i placówek w związku z zaistniałymi zdarzeniami.
- Monitorowano realizację opracowanych przez szkoły/placówki programów naprawczych w związku z wydanymi w trybie art.34 ust. 2 ustawy o systemie oświaty poleceniami opracowania programów poprawy efektywności wychowania.

- Monitorowano funkcjonowanie poradni psychologiczno-pedagogicznych i uruchomienie przez nich punktów konsultacyjnych. W województwie mazowieckim poradnie psychologiczno-pedagogiczne uruchomiły 40 punktów konsultacyjnych, w których porad udzielało 87 pedagogów, 128 psychologów i 8 logopedów. Z porad specjalistów w punktach konsultacyjnych skorzystało 2063 uczniów, 1369 rodziców i 605 nauczycieli.
- Dokonano oceny działań związanych z funkcjonowaniem w szkołach monitoringu wizyjnego poprzez realizację diagnozy pt. **Jakość i efektywność rozwiązań związanych z wprowadzeniem do szkół i placówek Rządowego programu „Monitoring wizyjny w szkołach i placówkach”.**

1. Zestawienie ilościowe

1.1. Liczba szkół objętych diagnozą - plan i realizacja ogółem

	Typ szkoły					RAZEM
	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Liceum ogólnokształcące	CKP	Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	
Zaplanowane	10	5	5	1	3	24
Zrealizowane	10	5	5	1	3	24

2. Cel diagnozy

Dokonanie oceny funkcjonowania monitoringu wizyjnego i jego wpływu na bezpieczeństwo uczniów.

3. Metody badawcze (narzędzia zastosowane w diagnozie)

Kwestionariusz kontroli funkcjonowania monitoringu wizyjnego wypełniany przez wizytatora podczas w szkole/placówce.

4. Termin diagnozy

Badanie zostało przeprowadzone w terminie 20.03.-30.04.2008 r.

5. Uogólnione wnioski wynikające z diagnozy

1. W opinii członków rad pedagogicznych i rad rodziców szkół/placówek monitoring wizyjny jest oceniany jako *raczej skuteczny*.
2. Skuteczność monitoringu wizyjnego w zakresie poprawy ogólnego poziomu bezpieczeństwa w szkole oraz w zakresie ochrony mienia szkolnego przed dewastacją, uważa się za *raczej skuteczny* lub *bardzo skuteczny*.

3. Monitoring wizyjny przyczynił się do poprawy zachowania uczniów, wzrosła dyscyplina pracy, uległo ograniczeniu zjawisko palenia tytoniu na terenie szkoły/placówki, zmniejszyła się liczba kradzieży w szatniach.
4. Monitoring wizyjny umożliwia analizowanie w czasie osób odwiedzających szkoły/placówki.
5. Z przeprowadzonej diagnozy wynika ponadto, że istnieje potrzeba dalszej rozbudowy systemu monitoringu o kolejne kamery zewnętrzne i wewnętrzne.
6. Jakość urządzeń wizyjnych nie do końca spełnia oczekiwania – brak jest możliwości zbliżania wybranego punktu.
7. Najczęściej monitorowanymi miejscami w szkołach/placówkach są:
 - wejścia/wyjścia do szkół/placówek,
 - szkolny(e) korytarz(e),
 - teren wokół szkół/placówek,
 - szatnie, boiska

II. B. Badania ustalone przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty

Badanie 1. Nauczyciel rozpoczynający pracę w szkole - uwarunkowania, zagrożenia, potrzeby wspomagania

Badanie zostało przeprowadzone w dwóch etapach.

Etap I to diagnoza przeprowadzona przez Mazowiecki Zespół ds. Systemowego badania Potrzeb Doskonalenia Zawodowego Nauczycieli, który został powołany przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty Zarządzeniem Nr 18/2007 z dnia 6 marca 2007r. Diagnozą objęci zostali nauczyciele rozpoczynający pracę, ich opiekunowie (mentorzy) oraz pracownicy jednostek samorządu terytorialnego zajmujący się sprawami oświaty.

Etap II to diagnoza skierowana do dyrektorów szkół/placówek, w których pracują nauczyciele o stażu pracy 0-5 lat.

1. Zestawienie ilościowe – część I badania

1.1. Liczba szkół objętych badaniem - plan i realizacja ogółem

	Nauczyciele o stażu pracy 0-5 lat		Liczba Jednostek Samorządu Terytorialnego	Mentorzy ⁴
	kobiety	mężczyźni		
Zaplanowane	100% nauczycieli o stażu pracy 0-5 lat		350	30 szkół
Zrealizowane	2506	442	91	30 szkół

1.2. Cele badania

- ustalenie poziomu przygotowania do zawodu nauczyciela osób podejmujących pracę w szkole/placówce oświatowej,
- identyfikacja poziomów i faz rozwoju zawodowego młodych nauczycieli,
- określenie poziomu zadowolenia młodych nauczycieli z dotychczasowego rozwoju zawodowego,
- opis czynników wpływających na rozwój zawodowy młodych nauczycieli.
- zidentyfikowanie potrzeb szkoleniowych młodych nauczycieli oraz ich mentorów.

1.3. Metody badawcze (narzędzia zastosowane w badaniu)

Badanie ilościowe (ankieta internetowa). Badanie jakościowe (wywiad grupowy). List z pytaniami otwartymi skierowany do jednostek samorządu terytorialnego.

⁴ nauczyciele co najmniej mianowani, z dużym doświadczeniem zawodowym, sprawujący ważne funkcje w szkole.

1.4. Termin badania

Badanie przeprowadzono w okresie październik 2007 r. – styczeń 2008 r.

2. Zestawienie ilościowe – część II badania.

2.1. Liczba szkół objętych diagnozą - plan i realizacja ogółem

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	40	32	28	42	53	45	54	35	332
Zrealizowane									304

2.2. Cele diagnozy

- diagnoza sposobów i obszarów wspomagania nauczycieli młodych stażem przez dyrektorów szkół/placówek województwa mazowieckiego,
- ocena form wspomagania nauczycieli młodych stażem w szkołach/placówkach województwa mazowieckiego.

2.3. Metody badawcze (narzędzia zastosowane w badaniu)

Kwestionariusz wywiadu z dyrektorem szkoły/placówki, w której pracują nauczyciele o stażu pracy 0-5 lat.

2.4. Termin diagnozy

Diagnoza została przeprowadzona w okresie styczeń 2008r. – kwiecień 2008 r.

3. Uogólnione wnioski wynikające z badania

1. Nową, znaczącą grupą klientów placówek doskonalenia stają się nauczyciele o krótkim stażu zawodowym. Jest to grupa heterogeniczna, zróżnicowana pod względem takich zmiennych jak: ukończona uczelnia, zajmowane stanowisko, miejsce pracy, ale także różnorodna pod względem poziomu zdobytych na studiach kompetencji oraz poziomu rozwoju zawodowego.
2. Należy stworzyć odrębną ofertę doskonalenia dla nauczycieli o krótkim stażu zawodowym. Wniosek ten uzasadniają:
 - głosy mentorów, którzy wskazują wiele braków w przygotowaniu do zawodu swoich młodszych kolegów,
 - deklarowana przez zdecydowaną większość młodych nauczycieli chęć rozwoju zawodowego,

- zgłaszane przez młodych nauczycieli konkretne propozycje tematów szkoleń.
3. Uwzględniając uświadomione i nieuświadomione potrzeby nauczycieli o krótkim stażu zawodowym, w ofercie doskonalenia powinny się znaleźć tematy dotyczące prawa oświatowego, dydaktyki (z naciskiem na planowanie, zarządzanie procesem dydaktycznym, sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów, pracy z uczniem specjalnych potrzeb edukacyjnych), wychowania, opieki i profilaktyki (z naciskiem na komunikację interpersonalną, rozwiązywanie problemów wychowawczych, przeciwdziałanie agresji).
 4. Istnieje zdecydowana potrzeba systematycznego doskonalenia kompetencji językowych nauczycieli, między innymi po to, aby mogli efektywniej korzystać ze środków Unii Europejskiej w ramach szerokiego, długofalowego programu „Uczenie się przez całe życie” (dotychczasowa absorpcja środków przez nauczycieli z Mazowsza jest jedną z najniższych w kraju).
 5. W budowaniu programów szkoleń należy wziąć pod uwagę deklaracje młodych nauczycieli związane z poziomami i fazami rozwoju zawodowego. Dostosowanie celów szkolenia, treści, form i metod pracy do etapów uczenia się odbiorców szkoleń pozwoli efektywniej ich doskonalić.
 6. Nauczyciele o stażu zawodowym 0-5 lat jako główny sukces wymieniają sukcesy swoich wychowanków. Należy zatem zaproponować szkolenia, których celem byłoby kształcenie i/lub doskonalenie kompetencji potrzebnych w pracy z uczniem uzdolnionym np. artystycznie, przedmiotowo, sportowo. W prowadzenie takich zajęć można włączyć starszych stażem nauczycieli o dużym dorobku zawodowym – innowatorów, autorów programów, którzy mieliby możliwość dzielenia się swoim doświadczeniem. Wymiana doświadczeń zawodowych to potrzeba artykułowana przez wszystkie badane grupy – młodych nauczycieli, mentorów oraz pracowników samorządów terytorialnych.
 7. Wskazane jest w ofercie kierowanej do nauczycieli o stażu zawodowym 0-5 lat zaproponować część godzin szkolenia na odległość. Na podstawie analizy poziomu kompetencji informatycznych i medialnych badanych można założyć, że są w stanie sprostać wyzwaniom takiej właśnie formy doskonalenia. Trzeba jednak przygotować młodych nauczycieli do posługiwania się platformą Moodle.
 8. Należy w większym stopniu zaangażować doradców metodycznych, psychologów z poradni psychologiczno – pedagogicznych oraz wizytatorów do wspierania rozwoju zawodowego nauczycieli podejmujących pracę.
 9. Należy stworzyć młodym nauczycielom warunki do samokształcenia. Samokształcenie to jedna z ważniejszych dla badanych form rozwoju zawodowego, do której są bardzo

dobrze przygotowani (świadczą o tym poziom kompetencji informatycznych i medialnych zdobytych w czasie studiów oraz opinie mentorów wyrażane na podstawie obserwacji młodych nauczycieli). Obowiązek pomocy w stworzeniu warunków do samokształcenia powinien spocząć na wielu instytucjach związanych z doskonaleniem nauczycieli – bibliotekach pedagogicznych, placówkach doskonalenia nauczycieli, wydawnictwach edukacyjnych.

10. Doskonalenie młodych nauczycieli powinno być bezpłatne (szczególnie nauczycieli rozpoczynających pracę). Ta zasada powinna zostać przyjęta przez wszystkie instytucje finansujące, organizujące i realizujące doskonalenie. Młodzi nauczyciele nie mogą płacić za wyrównywanie braków w przygotowaniu do zawodu.
11. Dyrektorzy szkół i placówek województwa mazowieckiego, w których przeprowadzono diagnozę, rozpoznają różnymi metodami (najczęściej są to rozmowy indywidualne dyrektora i ankietowanie) potrzeby nauczycieli o stażu pracy 0-5 lat w zakresie wspomagania ich w pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej.
12. Wychowanie to obszar działania, w którym nauczyciele młodzi stażem (0-5 lat) wymagają - zdaniem dyrektorów szkół i placówek - najsilniejszego wsparcia. Inne ważne obszary wsparcia w pracy młodych nauczycieli to prowadzenie dokumentacji pedagogicznej i słaba znajomość prawa oświatowego. Na podkreślenie zasługuje fakt, że tylko nieliczni wymagają wspomagania w stosowaniu nowoczesnych technik informacyjnych.
13. Dyrektorzy szkół i placówek stosują różnorodne formy wspomagania nauczycieli młodych stażem. Zdecydowana większość form odbywa się w szkole/placówce (dominują szkoleniowe zebrania rad pedagogicznych oraz szkolenia organizowane w ramach wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli).
14. Według dyrektorów szkół i placówek, w których prowadzono diagnozę najbardziej efektywną formą wspomagania nauczycieli o stażu 0-5 lat jest obserwacja przez nich lekcji pokazowych i otwartych (ponad 29% odpowiedzi). Formy mniej efektywne to szkolenia organizowane w ramach wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli (ponad 26%) oraz rozmowy bezpośrednie dyrektora – ponad 18% wskazań.
15. Większość dyrektorów (ponad 56% odpowiedzi) uważa, że nie występują żadne ograniczenia we wspomaganiu młodych stażem nauczycieli w ich pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej, ale jednocześnie około ¼ szkół i placówek odczuwa ograniczenia finansowe w tym zakresie.

Badanie 2. Wartości, zainteresowania i kompetencje muzyczne uczniów w województwie mazowieckim

Badanie składało się z dwóch części.

Część I – badanie ankietowe uczniów i nauczycieli muzyki.

Część II – test kompetencji muzycznych uczniów.

1. Zestawienie ilościowe – część I

1.1. Liczba szkół objętych badaniem

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	18	34	26	37	53	25	56	10	239

1.2. Liczba respondentów ze szkół/placówek wytypowanych do badania

	Typ szkoły		RAZEM	Liczba nauczycieli		RAZEM	Liczba uczniów		RAZEM
	SP	G		SP	G		SP	G	
Zrealizowane	107	78	185	79	48	127	1251	1000	2251

1.3.Cele badania

- pogłębienie wiedzy o nauczycielach muzyki pracujących w szkołach podstawowych i gimnazjach województwa mazowieckiego,
- wskazanie możliwych i koniecznych zmian w zakresie polepszenia sytuacji zawodowej tej grupy osób oraz w zakresie poprawy kształcenia,
- sporządzenie ogólnej charakterystyki zainteresowań muzycznych uczniów kończących szkołę podstawową oraz gimnazjum,
- analiza struktury preferencji muzycznych uczniów,
- analiza roli szkoły jako czynnika kształtującego zainteresowania i preferencje muzyczne,
- analiza i ocena wybranych aspektów oferty szkolnych zajęć muzycznych głównie pod kątem jej atrakcyjności i przystawalności do potrzeb uczniów.

1.4. Metody badawcze (narzędzia zastosowane w badaniu)

Ankiety skierowane Ekstranetem do :

- nauczycieli muzyki w szkołach podstawowych,
- nauczycieli muzyki w gimnazjach,
- uczniów klas VI szkół podstawowych,
- uczniów klas III gimnazjów.

1.5. Termin badania

Badanie zostało przeprowadzone w terminie 26.11.2007 r. – 31.01.2008 r.

1.6. Uogólnione wnioski wynikające z badania

1. W celu poprawy sytuacji zawodowej nauczycieli muzyki i poprawy edukacji muzycznej w szkołach ogólnokształcących należy przede wszystkim powstrzymać dopływ do zawodu przyuczonych na studiach podyplomowych nauczycieli innych przedmiotów, a w szerszym zakresie zatrudniać absolwentów odpowiednich studiów magisterskich i im stwarzać możliwości dokończenia się w dziedzinie drugiego przedmiotu.
2. Podstawowy postulat nauczycieli i zasadniczy wniosek wypływający z badań to zwiększenie liczby obowiązkowych godzin przedmiotu muzyka w szkołach podstawowych i gimnazjach. Spełnienie tego postulatu to nie tylko warunek poprawy kultury muzycznej uczniów, ale i warunek powstrzymania degradacji zawodu nauczyciela muzyki.
3. Należy rozszerzyć ofertę pozalekcyjnych zajęć muzycznych, która powinna uwzględniać zainteresowania uczniów – w szerszym zakresie powinno się wprowadzać interesujące formy wokально-instrumentalne, wokально-taneczne, teatralno-muzyczne oraz grę na instrumentach. Szkoły powinny stać się centrami kulturowymi w swoich środowiskach i w zakresie animacji kultury powinny ściśle współpracować z innymi instytucjami kulturotwórczymi w regionie.
4. Nauczycieli i administrację szkolną w szerszym zakresie należy szkolić w pozyskiwaniu zewnętrznych środków finansowych (grantów) na działalność pozaprogramową – prowadzenie zespołów muzycznych, realizacja projektów edukacyjnych itp.
5. Należy stworzyć odpowiednie warunki do prowadzenia zajęć pozaprogramowych. Działania powinny zarówno zmierzać do zapewnienia odpowiedniej bazy materiałowej (instrumenty, stroje, sprzęt audio-wideo, nagłaśniający itp.), jak również uwzględniać postępowania motywujące nauczyciela do podejmowania tego typu zajęć (włącznie z odpowiednimi wynagrodzeniami).

6. Wprowadzić do oficjalnego pomiaru zewnętrznego zagadnienia związane z wiedzą i umiejętnościami muzycznymi uczniów.
7. Badania wykazały, że nauczyciele nie w pełni orientują się w aktualnych unormowaniach prawnych edukacji muzycznej. Istotnym postulatem dla zarządzających oświatą jest tworzenie precyzyjnych, jednoznacznych zapisów w ustawach i rozporządzeniach oraz zwrócenie większej uwagi na skrupulatność i sumienność informowania nauczycieli o wszelkich istotnych dla nich zmianach.
8. Badania potwierdzają w sposób jednoznaczny, iż muzyka jest w dalszym ciągu jednym z najistotniejszych aspektów kontaktu młodzieży z kulturą oraz stanowi przedmiot żywych zainteresowań większości nastolatków. Ujawniają się jednak w tym zakresie pewne nowe aspekty zagadnienia, które winny być poddane specjalnym badaniom empirycznym. Wynikają one – jak się wydaje - z faktu powszechności i szczególnie dziś łatwej dostępności muzyki. Sprawiają, iż muzyka zdaje się w coraz większym stopniu „przemieszczać do sfery tła”. Staje się tapetą, na której rozgrywają się istotne wydarzenia. Powoduje to, iż coraz większa grupa młodzieży przestaje ją traktować jako autonomiczny obszar zainteresowań.
9. W strukturze preferencji i zainteresowań muzycznych młodzieży szkół podstawowych i gimnazjów dominują niepodważalnie upowszechniane przez media rozmaite formy muzyki popularnej, a głównie muzyka: pop, techno, disco-polo, dance i rock. Pod tym względem uzyskane rezultaty potwierdzają trendy obserwowane od lat w badaniach pedagogicznych i socjologicznych.
10. Badania pokazały, iż głównymi czynnikami kształtowania zainteresowań muzycznych uczniów jest dziś: radio, telewizja, Internet oraz szkoła. Znaczenie tej ostatniej maleje jednak wraz z wiekiem uczniów. W grupie uczniów szkół podstawowych na rolę szkoły jako czynnika istotnego wskazywało aż 47% badanych. W grupie uczniów kończących gimnazjum odsetek ten zmniejszył się do ok. 33%. Podobne tendencje ujawniliśmy także analizując najistotniejsze – zdaniem młodzieży – źródła wiedzy muzycznej. Istotna pozycja szkoły w tym zakresie obserwowana w grupie uczniów szkół podstawowych ulega wyraźnemu osłabieniu na poziomie gimnazjum. Sytuację odwrotną obserwujemy w przypadku mediów, a zwłaszcza Internetu. Ich rola ulega wyraźnemu wzmocnieniu.
11. Warto też zwrócić uwagę na wyraźnie pozytywny stosunek młodzieży (zarówno ze szkół podstawowych, jak i gimnazjów) do szkolnych zajęć muzycznych. Liczba deklaracji negatywnych w tym zakresie jest stosunkowo niewielka. Badania wykazały także, iż ulubionymi formami aktywności muzycznej na lekcjach są: śpiewanie i słuchanie

- muzyki. Zainteresowaniem uczniów nie cieszy się natomiast zdobywanie wiedzy muzycznej.
12. Wobec wyraźnej dominacji w zainteresowaniach młodzieży muzyki popularnej warto zwiększyć jej obecność w szkolnych programach nauczania. Pozostawianie tego obszaru wyłącznie doświadczeniu potocznemu nie sprzyja dokonywaniu właściwych wyborów. Strategią najodpowiedniejszą byłoby zaproponowanie odrębnych programów wychowania do muzyki popularnej,
 13. Ewentualne programy lub projekty związane z wychowaniem do muzyki popularnej muszą zostać powiązane z edukacją medialną oraz uczyć krytycznego odbioru treści prezentowanych w mediach (najlepiej na szczegółowych przykładach), a także krytycznego stosunku do mediów jako ośrodków roszczących sobie prawo do wyznaczania „porządku” w obszarze świata muzycznych wartości,
 14. Przygotowanie projektów lub programów nauczania związanych z edukacją medialną oraz wychowaniem do muzyki popularnej wymaga właściwego przygotowania w tym zakresie nauczycieli muzyki. Znajomość problematyki muzyki popularnej, głównie ze względu na specyfikę przygotowania do zawodu w akademiach muzycznych i uniwersytetach, jest wśród polskich nauczycieli muzyki niska.
 15. Przemyślenia przez nauczycieli wymaga także problem tzw. muzyki artystycznej (poważnej), nie cieszącej się dziś zbyt wysokim zainteresowaniem młodzieży. By jej znaczenie mogło wzrosnąć niezbędne jest zrezygnowanie z dominującej dziś w nauczaniu strategii „mentorskiej” na korzyść podejścia dialogicznego.

Część II badania (test kompetencji muzycznych uczniów klas III gimnazjów i klas VI szkół podstawowych) została zrealizowana na próbie uczniów jak w tabeli 1.2. Wyniki tej części badania są w opracowaniu.

Badanie 3. Doradztwo zawodowe, wychowanie do aktywnego udziału w życiu gospodarczym i realizacja zajęć edukacyjnych podstawy przedsiębiorczości

Badanie zostało zrealizowane w pięciu obszarach badań socjologicznych.

Pierwsze skierowano do uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, obejmowało realizację modułu „wychowanie do aktywnego udziału w życiu gospodarczym”, realizację zajęć edukacyjnych podstawy przedsiębiorczości oraz doradztwo zawodowe. Drugie działanie skierowane zostało do nauczycieli gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych realizujących moduł „wychowanie do aktywnego udziału w życiu gospodarczym” i podstawę programową „podstawy przedsiębiorczości”. Trzecie badanie skierowano do szkolnego doradcy zawodowego/pedagoga szkolnego realizującego w szkole zadania z zakresu doradztwa zawodowego. Czwarty etap badania został skierowany do dyrektorów poradni psychologiczno-pedagogicznych. Natomiast piąty etap badania dotyczący wyżej wymienionych zagadnień został skierowany do dyrektorów szkół.

1. Zestawienie ilościowe

1.1. Liczba szkół objętych badaniem - planowanie

Delegatury					Wydziały			RAZEM
Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
38	31	24	39	47	4	27	34	244

1.2. Liczba respondentów ze szkół/placówek wytypowanych do badania

Uczniowie		Nauczyciele		Dyrektorzy			Doradcy zawodowi
gimnazjów	szkół ponadgimnazjalnych	gimnazjów	szkół ponadgimnazjalnych	gimnazjów	szkół ponadgimnazjalnych	PPP	
1192	630	69	49	133	106	5	77

2. Cele badania

- diagnoza realizacji modułu „wychowanie do aktywnego udziału w życiu gospodarczym” i zajęć edukacyjnych: podstawy przedsiębiorczości (Moduł I),
- funkcjonowanie doradztwa zawodowego w szkołach i jego wpływ na wybory dotyczące dalszej edukacji i kariery zawodowej dokonywane przez uczniów (Moduł II).

3. Metody badawcze (narzędzia zastosowane w badaniu)

Ankiety przeprowadzone ekstranetowo:

- Ankieta dla uczniów kl. III gimnazjum – jeden oddział w szkole;
- Ankieta dla uczniów klas programowo najwyższych szkół ponadgimnazjalnych (klasy III / IV) - jeden oddział w szkole;
- Ankieta dla nauczycieli gimnazjum realizujących moduł: „*wychowanie do aktywnego udziału w życiu gospodarczym*”;
- Ankieta dla nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych realizujących zajęcia edukacyjne „*podstawy przedsiębiorczości*”;
- Ankieta dla szkolnego doradcy zawodowego/pedagoga szkolnego.

Kwestionariusze badania wypełniane przez wizytatorów podczas pobytu w szkole/placówce:

- Kwestionariusz badania dla dyrektora szkoły,
- Kwestionariusz badania dla dyrektora poradni psychologiczno-pedagogicznej.

4. Termin badania

Badanie przeprowadzono w terminie 12.02. – 31.03.2008r.

5. Uogólnione wnioski wynikające z badania

1. Z analizy badań wynika, że realizacja modułu i zajęć edukacyjnych: podstawy przedsiębiorczości ma wpływ na kształtowanie u uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych postawy przedsiębiorczej. Dzięki tym zajęciom uczniowie zdobywają praktyczne umiejętności związane z planowaniem swojej kariery zawodowej, wykazują większą chęć do podjęcia pracy wakacyjnej, wykazują większą chęć do inwestowania swoich pieniędzy oraz potrafią analizować swoje mocne i słabe strony. Świadczy o tym również fakt, że na prowadzenie własnej działalności gospodarczej zdecydowałoby się 84,5% gimnazjalistów oraz 45% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.
2. Z informacji uzyskanych z ankiet kierowanych do uczniów wynika, że do form działalności pozalekcyjnej, które służą kształtowaniu wśród uczniów postawy przedsiębiorczej należą: dyskusja, wykład, metoda projektu oraz spotkania i wycieczki. Natomiast z deklaracji dyrektorów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych wynika, że najczęściej stosowanymi formami działalności pozalekcyjnej są: wycieczki do urzędów pracy, wyjazdy na targi pracy oraz spotkania z przedstawicielami przedsiębiorstw.

3. Z analizy ankiet skierowanych do nauczycieli (gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych) wynika, że większość szkół prowadzi po lekcjach zajęcia lub inne formy pracy z uczniem wspierające realizację podstawy programowej zajęć edukacyjnych przedsiębiorczości (55% szkół ponadgimnazjalnych) lub modułu wychowanie do aktywnego udziału w życiu gospodarczym (48% gimnazjów). Tymczasem tylko niewielki procent badanych uczniów uczestniczy w pozalekcyjnych zajęciach dotyczących przedsiębiorczości (4% uczniów szkół ponadgimnazjalnych i 15% uczniów gimnazjów). Najczęściej są to zajęcia poświęcone tworzeniu biznesu oraz wycieczki do zakładów pracy.
4. Z wywiadów przeprowadzonych z dyrektorami szkół wynika, że większość badanych szkół (66%) prowadzi działalność pozalekcyjną związaną z kształtowaniem postaw przedsiębiorczych uczniów. Do najczęściej wymienianych przez dyrektorów form takiej działalności należą: „Dzień przedsiębiorczości”, wycieczki do zakładów pracy, udział w konkursach i olimpiadach, program „Ekonomia na co dzień – z klasy do kasy” oraz wyjazdy na targi pracy. Zarazem dyrektorzy szkół twierdzą, że w ich szkołach nie jest prowadzona działalność innowacyjna, która wspomagałaby realizację zajęć edukacyjnych podstawy przedsiębiorczości lub wychowanie do aktywnego udziału w życiu gospodarczym.
5. Niewiele ponad połowa badanych szkół gimnazjalnych (61%) i ponadgimnazjalnych (63%) dysponuje bazą technodydaktyczną niezbędną do realizacji zajęć edukacyjnych: podstawy przedsiębiorczości. Najczęściej są to pracownie multimedialne i sale informatyczne.
6. Nie wszyscy nauczyciele szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych realizujący zajęcia z podstaw przedsiębiorczości posiadają wymagane kwalifikacje. I tak, w gimnazjach 68% nauczycieli prowadzących zajęcia z przedsiębiorczości ma ukończone studia podyplomowe a 21% ma ukończone kursy doskonalące. Natomiast w szkołach ponadgimnazjalnych studia podyplomowe ma ukończone 14% nauczycieli a kursy doskonalące 71%.
7. Najczęściej stosowanymi przez szkoły metodami, przy pomocy których realizowane są zadania w zakresie dokonywania przez uczniów wyboru kierunku dalszego kształcenia są: zapoznanie uczniów z ofertami szkół wyższego stopnia (45,5%), rozmowy z uczniami na temat ich planów edukacyjnych (27,3%) oraz organizowanie spotkań z przedstawicielami uczelni wyższych i szkół ponadgimnazjalnych (24,7%). Realizując zadania dotyczące wyboru zawodu większość szkół stosuje takie metody jak: testy

preferencji zawodowych (37,7%), konsultacje z uczniami i nauczycielami (28,6%) oraz organizowanie spotkań. Natomiast realizując zadania dotyczące planowania kariery zawodowej uczniów zdecydowana większość badanych szkół stosuje takie metody jak: konsultacje z uczniami i nauczycielami (33,8%) oraz testy preferencji zawodowych (26%) z przedstawicielami różnych zawodów (24,7%).

8. Uczniowie mają ograniczony dostęp do doradztwa zawodowego w swojej szkole. W blisko 50% szkół ponadgimnazjalnych i 40% gimnazjów nie ma osób, które mogłyby odpowiadać za doradztwo zawodowe w szkole. Zdecydowana większość badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych (89%) i gimnazjów (66,4%) nie korzystała z porad szkolnego doradcy zawodowego
9. Większość uczniów badanych szkół ponadgimnazjalnych (66%) i gimnazjów (81%) uważa, że doradztwo zawodowe realizowane w szkole nie ma w ogóle wpływu lub ma mały wpływ na decyzje dotyczące dalszego kierunku kształcenia, zawodu lub dalszej kariery zawodowej.
10. Z analizy badań wynika, że nauczyciele (95%) na ogół uzyskują wsparcie w realizacji zadań w zakresie doradztwa zawodowego oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu. Najczęściej szkoły wpierają swoich nauczycieli przy organizacji spotkań z urzędami pracy i innymi instytucjami zajmującymi się problematyką rynku pracy i doradztwa zawodowego (35%) oraz przy organizacji spotkań z innymi doradcami zawodowymi (23,5%).
11. Z analizy wypowiedzi uczniów szkół ponadgimnazjalnych wynika, że jedna trzecia szkół współpracuje z instytucjami rynku pracy. Na uwagę zasługuje jednak fakt, iż ponad połowa respondentów nie wie czy ich szkoły współpracują z takimi instytucjami. Z instytucjami rynku pracy najczęściej współpracują szkoły zawodowe, natomiast najrzadziej licea ogólnokształcące. Najczęściej szkoły współpracują z urzędami pracy.
12. Badanie skierowane do doradców zawodowych pracujących w poradniach psychologiczno-pedagogicznych miało charakter pilotażowy.
13. Z analizy badań wynika, iż we wszystkich zbadanych poradniach psychologiczno-pedagogicznych realizowane są zadania w zakresie udzielania pomocy uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej. Wszystkie badane poradnie prowadzą działania diagnostyczne określające predyspozycje i preferencje zawodowe uczniów, podejmują czynności postdiagnostyczne, prowadzą zajęcia grupowe, udzielają informacji uczniom i ich

rodzicom w zakresie edukacyjno-zawodowym oraz współpracują z nauczycielami szkół, będących pod opieką poradni.

14. Poradnie, które wzięły udział w pilotażu najczęściej realizują zadania w zakresie doradztwa zawodowego przy pomocy: badań diagnostycznych (testy inteligencji, testy zainteresowań) oraz indywidualnych rozmów z uczniami.
15. Wszyscy pracownicy poradni, którzy wzięli udział w badaniu posiadają odpowiednie kwalifikacje do realizacji zadań związanych z doradztwem zawodowym.

II.C. Inne badania wybranych zakresów działalności szkoły/placówki wprowadzone do realizacji w roku szkolnym 2007/2008 na polecenie Ministra Edukacji Narodowej

Badanie 1. Organizacja zajęć ruchowych w klasach I-III szkoły podstawowej

1. Zestawienie ilościowe

1.1. Liczba szkół objętych badaniem - plan i realizacja ogółem

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	100% szkół podstawowych województwa mazowieckiego								
Zrealizowane	45% szkół podstawowych województwa mazowieckiego								816

2. Cele badania

Zebranie informacji dotyczących :

- miejsca organizowania zajęć ruchowych w klasach I-III szkół podstawowych,
- częstotliwości i czasu trwania zajęć w wymiarze tygodniowym,
- form realizacji zajęć,
- wykorzystania sprzętu sportowego

3. Metody badawcze (narzędzia zastosowane w badaniu)

Kwestionariusz ankiety skierowany drogą elektroniczną.

4. Termin badania

Badanie zostało przeprowadzone w terminie 3.03. - 12.03.2008 r.

5. Uogólnione wnioski wynikające z badania

1. Boisko szkolne, sala gimnastyczna oraz korytarz szkolny zostały wskazane jako główne miejsca organizacji zajęć ruchowych z uczniami klas I – III szkoły podstawowej.
2. 51% (419) badanych szkół organizuje zajęcia ruchowe co najmniej 3 razy w tygodniu.
3. 94% (764) szkół biorących udział w diagnozie organizuje zajęcia ruchowe w łącznym wymiarze tygodniowym zgodnym z przepisami prawa (3 i więcej godzin).
4. Dominującymi formami zajęć ruchowych są gry i zabawy ruchowe, ćwiczenia korygujące postawę ciała oraz ćwiczenia terenowe. 40% szkół, które wypełniły ankietę, wskazało również zajęcia na basenie. Inne formy zajęć chętnie realizowane z uczniami to zabawy przy muzyce oraz gry zespołowe.

5. Prawie wszystkie szkoły biorące udział w badaniu korzystają ze sprzętu i przyborów sportowych.
6. 212 szkół (25%) uczestniczących w badaniu potwierdziło istnienie trudności w organizacji zajęć ruchowych. Główne trudności wynikają z braku sali gimnastycznej lub utrudnionego do niej dostępu dla uczniów klas I - III. Dyrektorzy wskazywali w ankietach także problemy wynikające z użytkowania sali zarówno przez uczniów szkoły podstawowej jak i gimnazjum, zagęszczenia sali wynikającego z prowadzenia zajęć wychowania fizycznego z udziałem kilku klas oraz konieczności organizacji zajęć na szkolnych korytarzach.

Badanie 2. Warunki i formy kształcenia dzieci przewlekle chorych w województwie mazowieckim oraz ich zgodność z przepisami prawa oświatowego

1. Zestawienie ilościowe

1.1. Liczba szkół objętych badaniem - plan i realizacja ogółem

	Przedszkole	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Liceum ogólnokształcące	Liceum profilowane	Technikum	Zasadnicza szkoła zawodowa	RAZEM
Zaplanowane	100% szkół i przedszkoli województwa mazowieckiego							
Zrealizowane	35	451	285	131	53	61	40	1056

2. Cel badania

Rozpoznanie i zdiagnozowanie aktualnej sytuacji uczniów przewlekle chorych w szkołach i przedszkolach województwa mazowieckiego.

3. Metody badawcze (narzędzia zastosowane w badaniu)

- 3.1. Kwestionariusz ankiety dotyczący organizacji kształcenia dzieci przewlekle chorych (skierowany do wszystkich przedszkoli i szkół województwa mazowieckiego).
- 3.2. Kwestionariusz wywiadu z dyrektorem szkoły/przedszkola dotyczący organizacji kształcenia dzieci przewlekle chorych wypełniany przez wizytatorów podczas pobytu w przedszkolu/szkole (przeprowadzony w 5% przedszkoli i szkół).
- 3.3. Kwestionariusz wywiadu z dyrektorem szkoły zorganizowanej w zakładzie opieki zdrowotnej.

4. Termin badania

Badanie zostało przeprowadzone w terminie 31.10. - 21.11.2007r.

5. Uogólnione wnioski wynikające z badania

1. Dzieci przewlekłe chore uczęszczające do szkół i przedszkoli w województwie mazowieckim to uczniowie z następującymi zespołami chorobowymi; cukrzyca, przewlekłe atopowe zapalenie skóry, stany pooperacyjne, hemofilia, alergie o ostrym przebiegu, przewlekłe choroby mięśnia sercowego, wady serca, reumatoidalne zapalenie stawów, zwyrodnienie stawów, stany po zabiegach ortopedycznych kości i stawów, nerwica narządowa, stany po zapaleniu mózgu i opon mózgowych, przewlekłe choroby zakaźne (choroby pasożytnicze, gruźlica), padaczka, choroba nowotworowa itp.
2. Przedszkola i wszystkie typy szkół udzielają uczniom przewlekłe chorym zróżnicowanych form pomocy psychologiczno - pedagogicznej.
3. Najczęściej wymienianymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej realizowanymi w pracy z uczniami przewlekłe chorymi we wszystkich typach szkół i przedszkolach są: zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia logopedyczne, zajęcia terapeutyczne oraz porady i konsultacje psychologa i pedagoga szkolnego.
4. Różnorodność form pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniom przewlekłe chorym uzależniona jest od tego czy uczeń posiada opinię lub orzeczenie wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Najbardziej urozmaicone formy pomocy uzyskują uczniowie z opiniami psychologiczno – pedagogicznymi, najmniej urozmaiconymi formami pomocy objęci są uczniowie nieposiadający ani opinii ani orzeczenia. Brak odpowiedzi co do form udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej w postaci zaleceń poradni wpływa na to, że uczniowie ci uzyskują najmniej zróżnicowane formy pomocy.
5. Najbardziej różnorodnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej objęci są uczniowie gimnazjów bez względu na to czy posiadają opinię lub orzeczenie, czy nie posiadają opinii lub orzeczenia.
6. Oprócz form pomocy psychologiczno - pedagogicznej uregulowanych w przepisach prawnych, szkoły podejmują szereg działań i czynności mających na celu poprawę sytuacji ucznia przewlekłe chorego. Działania i czynności szkół są często usystematyzowane w postaci procedury postępowania z uczniem przewlekłe chorym oraz jego rodziną. Procedura taka obejmuje: sposób informowania nauczycieli o problemach zdrowotnych ucznia, określa zasady współpracy z rodzicami, wskazuje

- na formy integrowania ucznia ze środowiskiem rówieśniczym oraz sposoby udzielania mu doraźnej pomocy w sytuacji pogorszenia stanu zdrowia.
7. Realizacja form pomocy psychologiczno-pedagogicznej w kontrolowanych szkołach przebiegała zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 roku w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 11, poz. 114).
 8. Dyrektorzy wskazali na problem nieinformowania szkół przez rodziców o chorobie ich dziecka.
 9. Szkoły nie posiadają wystarczających warunków i wyposażenia do organizowania kształcenia dzieci przewlekle chorych. Ocena warunków i wyposażenia szkół do kształcenia dzieci przewlekle chorych dokonana przez wizytatorów w toku kontroli, pokrywa się w tym zakresie z wynikami oceny dokonanej przez dyrektorów szkół w badaniu ankietowym.
 10. Potrzeby wszystkich typów szkół w zakresie poprawy warunków i wyposażenia są zbliżone i dotyczą głównie zniesienia barier architektonicznych, zatrudnienia pielęgniarki lub wydłużenia godzin jej pracy oraz dostosowania jednego z pomieszczeń szkoły do prowadzenia terapii, indywidualnej pracy z uczniami czy odpoczynku.
 11. W zakresie poprawy wyposażenia, szkoły chciałyby przekazywać uczniom uczącym się w domu komputery, zakupić dostosowane do potrzeb uczniów oprogramowanie, pozyskać nowe pomoce dydaktyczne.
 12. Nauczanie indywidualne dzieci przewlekle chorych organizowane jest przez szkoły w taki sposób, że zapewnia realizację wskazań określonych w orzeczeniach o potrzebie nauczania indywidualnego.
 13. Dokonane przez wizytatorów ustalenia wykazały, że w niektórych szkołach podstawowych i gimnazjach nie są realizowane wszystkie zalecenia zawarte w orzeczeniach poradni psychologiczno-pedagogicznych. Najczęściej powtarzającymi się przyczynami tego, że indywidualne nauczanie nie było organizowane w sposób zapewniający realizację wskazań określonych w orzeczeniu był brak specjalistów do prowadzenia zajęć (np. logopedycznych, terapeutycznych, psychologa).
 14. We wszystkich typach szkół zajęcia w ramach indywidualnego nauczania prowadzone są w miejscu pobytu ucznia (tj. w domu rodzinnym). W gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych występują przypadki realizowania zajęć w ramach indywidualnego nauczania zarówno w szkole jak i w domu ucznia.

15. Większość szkół podejmuje działania na rzecz integrowania uczniów objętych nauczaniem indywidualnym z rówieśnikami oraz włączania ich do życia szkoły poprzez uczestnictwo w różnego rodzaju imprezach czy zajęciach.
16. Największe problemy w integracji uczniów przewlekle chorych ze środowiskiem szkolnym występują w szkołach podstawowych. Jak twierdzą dyrektorzy tych szkół przyczyną tego stanu rzeczy jest zły stan zdrowia uczniów oraz brak chęci do współpracy rodziców uczniów przewlekle chorych.
17. Wizytatorzy w toku kontroli stwierdzili nieprawidłowości w dokumentowaniu realizacji zajęć indywidualnego nauczania z uczniami przewlekle chorymi. Dyrektorom polecono uzupełnienie dokumentacji oraz skorygowanie występujących błędów.
18. Realizowany przez wszystkie typy szkół tygodniowy wymiar godzin zajęć indywidualnego nauczania z uczniami przewlekle chorymi był zgodny z obowiązującymi przepisami.
19. Szkoły przyszpitalne nie posiadają wystarczających warunków i wyposażenia do organizowania kształcenia dzieci przewlekle chorych. Szkoły mają bardzo skromne warunki lokalowe, brakuje sal na zorganizowanie pomieszczeń do cichej, indywidualnej pracy z uczniami, pracowni komputerowej, sali terapeutycznej. Stan techniczny pomieszczeń jest niezadowalający, w ciągach korytarzowych panuje niska temperatura, nie ma pomieszczeń do zabezpieczenia majątku szkół.
20. Braki w wyposażeniu szkół są także bardzo duże, szczególnie dotkliwy jest brak podręczników do nauczania poszczególnych przedmiotów, ćwiczeń, lektur czy innych pomocy dydaktycznych.
21. Dyrektorzy szkół przyszpitalnych formułują szereg problemów związanych z organizowaniem kształcenia dzieci w szkołach. Problemy te dotyczą;
 - trudności w pozyskiwaniu do pracy nauczycieli z pełnymi kwalifikacjami,
 - trudności w planowaniu pracy dydaktycznej wynikające z dużej rotacji uczniów,
 - trudności w podziale uczniów na oddziały, nauczyciele pracują z uczniami głównie indywidualnie,
 - brak psychologów zatrudnianych do pracy z dziećmi,
 - zły przepływ informacji pomiędzy personelem medycznym a dyrektorem szkoły oraz nauczycielami,
 - duża absencja kadry pedagogicznej uwarunkowana złymi warunkami lokalowymi,
 - zbyt częste zmiany planu zajęć edukacyjnych i wychowawczych podyktowane rehabilitacją i leczeniem szpitalnym itp.

22. Dyrektorzy szkół przyszpitalnych dostrzegają występujące problemy i formułują propozycje ich rozwiązań.

Badanie 3. Kontrola prawidłowości wyboru i używania podręczników szkolnych

1. Zestawienie ilościowe

1.1. Liczba szkół objętych badaniem - plan i realizacja ogółem

	Typ szkoły					RAZEM
	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Szkoly ponadgimnazjalne			
			Liceum ogólnokształcące	Liceum profilowane	Technikum	
Zaplanowane	112	68	118			298
Zrealizowane	112	68	118			298

2. Cel badania

Sprawdzenie czy podręczniki są wybierane w szkołach zgodnie z przepisami: art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela (j. t. Dz. U. z 2006r. nr 97, poz. 674 ze zm.) oraz art. 22a ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (j. t. Dz. U. z 2004r. nr 256, poz. 2572 ze zm.).

3. Metody badawcze (narzędzia zastosowane w badaniu)

Arkusze kontroli prawidłowości wyboru i używania podręczników szkolnych dla poszczególnych typów szkół.

4. Termin badania

Badanie zostało przeprowadzone w dniach 17.03. - 4.04.2008 r.

5. Uogólnione wnioski wynikające z badania

W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono 48 przypadków nieprzestrzegania procedury wyboru podręczników szkolnych i używania podręczników, które nie zostały dopuszczone do użytku szkolnego przez ministra właściwego ds. oświaty. Nieprawidłowości dotyczyły:

1. 5 szkół podstawowych – stwierdzono 8 przypadków używania podręczników spoza listy podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego.
2. 5 szkół gimnazjalnych – stwierdzono 4 przypadki używania podręczników spoza listy.
3. 11 szkół ponadgimnazjalnych – stwierdzono 36 przypadków używania podręczników spoza listy.

We wszystkich szkołach, w których stwierdzono nieprawidłowości, ich dyrektorom wydane zostały zalecenia dotyczące przestrzegania prawa w tym zakresie i sprawdzenia szkolnych zestawów podręczników na rok szkolny 2008/2009 pod kątem ich zgodności z przepisami prawa.

Ponadto wszyscy dyrektorzy publicznych szkół województwa mazowieckiego zostali zobowiązani do :

- dokonania w trybie pilnym szczegółowej analizy szkolnego zestawu podręczników w kontekście jego zgodności z przepisami prawa,
- monitorowania, czy wszystkie podręczniki używane przez nauczycieli znajdują się na liście podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego przez ministra właściwego ds. oświaty.

Badanie 4. Realizacja podstawy programowej z przedmiotów, których treści nauczania oraz umiejętności i osiągnięcia uczniów są uwzględnione w standardach wymagań egzaminacyjnych dla gimnazjum

Badanie przeprowadzono w 66 gimnazjach województwa mazowieckiego, co stanowi około 9 % nadzorowanych przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty gimnazjów. Kontrola dokonano w odniesieniu do zajęć edukacyjnych z języka polskiego w 64 szkołach oraz innych zajęć edukacyjnych, objętych egzaminem gimnazjalnym w 66 szkołach.

1. Cel badania

Realizacja przez szkoły podstawy programowej z wybranych przedmiotów z uwzględnieniem standardów wymagań egzaminacyjnych.

2. Termin badania

Badanie przeprowadzono w okresie od 19.05.2008 r. do 30.05.2008 r.

3. Metody badawcze (narzędzia zastosowane w badaniu)

Badanie przeprowadzili wizytatorzy podczas pobytu w szkole przy zastosowaniu kwestionariusza ankiety i po dokonaniu sprawdzenia dokumentacji szkolnej.

4. Uogólnione wnioski wynikające z badania

1. W zdecydowanej większości badanych szkół (97 %) nauczyciele posługują się programami nauczania dopuszczonymi do użytku szkolnego przez Ministra

Edukacji Narodowej, w dwóch przypadkach są to programy własne, przyjęte zgodnie z obowiązującą procedurą.

2. We wszystkich badanych szkołach, szkolne plany nauczania wynikają z określonych prawem oświatowym ramowych planów nauczania, określających obowiązujący wymiar godzin edukacyjnych dla trzeciego etapu edukacyjnego.
3. Dokonana analiza dokumentacji wskazała jednak, w czterech przypadkach, na rozbieżności zrealizowanych przez szkoły godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych ze szkolnymi planami nauczania – szkoły te nie zrealizowały części godzin z języka polskiego i historii. Ponadto dwa gimnazja zwiększyły w stosunku do ramowych planów nauczania liczbę godzin przeznaczonych na zajęcia edukacyjne z języka polskiego, matematyki i biologii.
4. Jeden, spośród 66 dyrektorów gimnazjów nie nadzoruje, w ramach sprawowanego przez siebie nadzoru pedagogicznego, realizacji podstaw programowych z poszczególnych zajęć edukacyjnych. Potwierdza to brak uwzględnienia tej problematyki w planie nadzoru pedagogicznego szkoły.
5. Mimo że w prawie wewnątrzszkolnym, obowiązek planowania pracy pedagogicznej przez nauczycieli uwzględniło 89 % gimnazjów, wszyscy objęci badaniem nauczyciele planują swoją pracę dydaktyczną, głównie w oparciu o przygotowane przez siebie plany wynikowe (67 %) i rozkłady materiału (56 %).

III. Inne zakresy funkcjonowania szkół i placówek objęte działalnością diagnostyczno – oceniającą, w tym kontrolną

A. Analiza ilościowa

1. Stan przygotowania szkoły/placówki do roku szkolnego 2007/2008

1.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	60	0	58	74	122	148	49	126	637
Zrealizowane	49	9	61	81	125	80	41	132	578

2. Realizacja zapisów art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty przez szkoły niepubliczne (dla młodzieży i dla dorosłych)

2.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	5	13	14	3	4	6	4	35	84
Zrealizowane	15	11	6	6	13	0	4	27	82

3. Stan przygotowania szkoły ponadgimnazjalnej do egzaminu maturalnego w roku szkolnym 2007/2008

3.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	3	17	14	3	9	3	0	54	103
Zrealizowane	2	19	14	16	9	3	0	67	130

4. Realizacja zadań przez pedagoga szkolnego

4.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	5	0	21	20	16	6	16	29	113
Zrealizowane	0	0	21	27	16	0	20	33	117

5. Realizacja przez szkoły/placówki zaleceń zawartych w orzeczeniach i opiniach poradni psychologiczno-pedagogicznych

5.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	5	0	0	8	24	0	10	1	48
Zrealizowane	2	29	0	9	28	0	9	2	79

6. Organizacja pracy niepublicznej placówki kształcenia ustawicznego prowadzącej kształcenie na odległość

6.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	0	0	0	0	0	0	0	5	5
Zrealizowane	0	0	0	0	0	0	0	4	4

7. Funkcjonowanie niepublicznej placówki kształcenia ustawicznego

7.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	0	0	0	0	2	0	0	177	179
Zrealizowane	0	0	0	0	2	0	0	130	132

8. Funkcjonowanie PKE przeprowadzających egzaminy eksternistyczne
Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	0	1	0	0	7	0	0	4	12
Zrealizowane	0	1	0	0	7	0	0	1	9

9. Funkcjonowanie PKE przeprowadzających egzaminy na tytuł zawodowy oraz na tytuł mistrza w zawodzie

Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	0	0	0	0	4	0	0	8	12
Zrealizowane	0	1	2	0	4	0	0	5	12

10. Kontrola działalności przedszkola niepublicznego

10.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	1	0	1	1	5	0	0	0	8
Zrealizowane	0	0	1	2	5	1	0	0	9

11. Organizacja zajęć rewalidacyjno – wychowawczych

11.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	0	0	0	2	5	10	0	0	17
Zrealizowane	0	0	0	4	5	2	0	0	11

12. Realizacja zadań statutowych przez niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli

12.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	ZNB
Zaplanowane	12
Zrealizowane	14

13. Realizacja zadań statutowych przez biblioteki pedagogiczne

13.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	ZNB
Zaplanowane	0
Zrealizowane	1

14. Realizacja kursów kwalifikacyjnych przez placówki doskonalenia nauczycieli

14.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	ZNB
Zaplanowane	6
Zrealizowane	5

15. Wykorzystanie przez placówki doskonalenia nauczycieli środków z art. 70 a ustawy Karta Nauczyciela

15.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	ZNB
Zaplanowane	13
Zrealizowane	14

16. Kontrola przygotowania i realizacji programów doskonalenia zawodowego nauczycieli, a w szczególności nauczyciela rozpoczynającego pracę szkole

16.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	ZNB
Zaplanowane	11
Zrealizowane	13

17. Realizacja edukacji obronnej w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych

17.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	15	15	16	0	15	0	0	0	61
Zrealizowane	9	7	16	12	15	0	0	0	59

18. Przestrzeganie prawa ucznia i dziecka w szkołach i placówkach

18.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	4	0	6	6	24	36	4	8	88
Zrealizowane	5	0	6	2	22	9	7	2	53

19. Realizacja zajęć religii w szkołach i przedszkolach

19.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą.

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	5	0	0	9	41	14	3	0	72
Zrealizowane	11	0	0	15	50	26	47	21	160

20. Realizacja praktycznej nauki zawodu

20.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	1	0	3	0	3	5	0	28	40
Zrealizowane	3	0	1	1	4	0	0	34	43

21. Realizacja kształcenia zawodowego w szkołach medycznych, ze szczególnym zwróceniem uwagi na kształcenie w zawodzie: ratownik medyczny

21.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	0	0	0	0	0	0	0	7	7
Zrealizowane	0	0	0	0	0	0	0	15	15

22. Wydawanie orzeczeń i opinii, w tym opinii w sprawie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka

22.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	0	0	0	0	0	6	0	0	6
Zrealizowane	0	532	0	0	0	10	0	1	543

23. Realizacja zajęć z j. angielskiego w klasach I i II szkoły podstawowej

23.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	0	0	10	12	15	0	23	0	60
Zrealizowane	0	0	10	10	13	0	31	0	44

24. Wykorzystanie pracowni informatycznych. Kształtowanie postaw uczniów jako użytkowników programów komputerowych i Internetu

24.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	2	0	0	1	19	0	0	0	22
Zrealizowane	5	7	0	0	0	0	0	0	12

25. Monitoring realizacji w szkołach i placówkach projektów w ramach programów LPP

25.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	ZEE
Zaplanowane	19
Zrealizowane	0

26. Awans zawodowy nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego; czynności dyrektora podejmowane w związku z realizowanym przez nauczyciela stażem; postępowanie kwalifikacyjne przeprowadzane przez dyrektora na stopień awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego; postępowanie egzaminacyjne przeprowadzane przez organ prowadzący na stopień awansu zawodowego nauczyciela mianowanego.

26.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	0	0	0	4	6	0	0	w miarę potrzeb	
Zrealizowane	0	23	4	6	6	33	10	25	107

27. Organizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych

27.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	0	0	0	13	36	8	10	11	78
Zrealizowane	4	0	0	10	37	4	13	11	79

28. Edukacja ekologiczna w szkołach/przedszkolach

28.1. Zestawienie ilościowe dotyczące liczby szkół/placówek objętych diagnozą

	Delegatury					Wydziały			RAZEM
	Ciechanów	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	WKS	KPG	KPU	
Zaplanowane	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zrealizowane	0	576	179	0	170	0	43	0	968

B. Uogólnione wnioski wynikające z działalności diagnostyczno-oceniającej, w tym kontrolnej

1. Wnioski

- Dyrektorzy szkół dbają o upowszechnianie na terenie szkoły tematyki związanej z prawami ucznia. Wiedza o prawach uczniów jest rozpowszechniana podczas zajęć z wychowawcą, edukacyjnych z nauczycielem oraz podczas apeli szkolnych. Informacje dotyczące praw uczniów znajdują się na korytarzu, gdzie uczniowie mają do nich dostęp.
- Szkoły oferują uczniom bardzo bogatą i różnorodną ofertę zajęć pozalekcyjnych: zajęcia teatralne, fotograficzne, plastyczne, informatyczne, zajęcia rozwijające procesy poznawcze, zajęcia dla dyslektyków, zajęcia reedukacyjne, trening zastępowania agresji, zajęcia rozwijające przedsiębiorczość np. „mini przedsiębiorstwo”, zajęcia muzyczne i inne.
- Zajęcia pozalekcyjne są bardzo pozytywnie oceniane przez młodzież.
- Nauczyciele prowadzący zajęcia pozalekcyjne posiadają odpowiednie kwalifikacje.
- Rady pedagogiczne, uczniowie i rodzice są zapoznawani z przepisami dotyczącymi organizacji i przebiegu egzaminu maturalnego; uczniowie są zapoznani ze standardami wymagań egzaminacyjnych z poszczególnych przedmiotów; szkoły organizują dodatkowe zajęcia przygotowujące do egz. mat.(dotyczy szkół dla młodzieży).
- Szkoły podejmują działania w zakresie przygotowania do egzaminu maturalnego, zgodnie z planem pracy szkoły i procedurami OKE (dotyczy szkół dla dorosłych).
- Większość badanych uczniów twierdzi, że szkoła dobrze przygotowuje do egzaminu maturalnego, mogą liczyć na wsparcie ze strony nauczycieli, znają miejsce w szkole, gdzie mogą znaleźć przepisy dotyczące egzaminu maturalnego. Należy jednak stwierdzić, że wśród udzielonych odpowiedzi respondenci wskazywali, że brakuje uczniom wsparcia psychicznego, są nauczyciele, którzy wymuszają rezygnację z przystąpienia do egzaminu maturalnego w zamian obiecując promocję.
- Większość niepublicznych placówek kształcenia ustawicznego prowadzi działalność zgodnie z zaświadczeniem o wpisie do ewidencji i zapisami statutowymi oraz spełnia wymagania dotyczące kształcenia zgodnie z rozporządzeniem MEiN z dnia 3 lutego 2006 r.
- Praktyczna nauka zawodu (pnz) w szkołach dla młodzieży na ogół realizowana jest zgodnie z przepisami prawa.

- W szkołach dla dorosłych dyrektorzy organizują pnz na podstawie umów; szkoły zapoznają słuchaczy z programem pnz na pierwszych zajęciach szkolnych; realizacja zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, jak również realizowany wymiar godzin w cyklu kształcenia pozwalają na osiągnięcie celów kształcenia określonych w programie nauczania dla zawodu; baza technodydaktyczna kształcenia praktycznego pozwala na zdobycie umiejętności zawodowych; kadra dydaktyczna realizująca praktyczną naukę zawodu posiada odpowiednie kwalifikacje; szkoły nadzorują realizację pnz.
- Rady pedagogiczne podejmują działania zgodnie z kompetencjami określonymi w statucie szkoły; księgi protokołów rady pedagogicznej nie zawsze są prowadzone we właściwy sposób (najczęstsze uchybienia to: informacje ogólnikowe i brak możliwości odtworzenia przebiegu zebrań); nie wszystkie zebrania są protokołowane; w dokumentacji szkoły brakuje nieraz uchwał rady pedagogicznej.
- Wymiar zajęć przysposobienia obronnego oraz kwalifikacje nauczycieli są zgodne z obowiązującymi przepisami; realizacja podstawy programowej odbywa się na podstawie programów zatwierdzonych do użytku szkolnego przez ministra właściwego ds. oświaty; we wszystkich badanych szkołach brak jest klasopracowni PO, ale szkoły w miarę możliwości starają się zapewnić bazę materiałowo - dydaktyczną do nauczania tego przedmiotu; mały jest zakres współpracy szkół z instytucjami w zakresie edukacji obronnej. Brak strzelnic sportowych utrudnia realizację zagadnień programowych dotyczących strzelectwa.; stwierdzono brak podziału na grupy przy realizacji wybranych zagadnień programu nauczania w oddziałach klas liczących powyżej 30 uczniów.
- Działania placówek doskonalenia nauczycieli publicznych i niepublicznych są spójne z priorytetami Mazowieckiego Kuratora Oświaty; niejednokrotnie trudnością dla dyrektorów jest prowadzenie dokumentacji placówki zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa - wymagają oni systematycznego wsparcia w tym zakresie; stałego monitorowania ze strony organu nadzoru pedagogicznego wymaga również sposób opracowywania przez placówki programów własnych.
- Kontrolowane kursy kwalifikacyjne były prowadzone zgodnie z programami ramowymi Ministerstwa Edukacji Narodowej; zajęcia były prowadzone w sposób profesjonalny, zostały spełnione oczekiwania słuchaczy; generalnie kursy zostały wysoko ocenione przez ich uczestników.

2. Liczba wydanych zaleceń

L.p.	Wydział/Delegatura	Liczba wydanych zaleceń	Liczba szkół, w których dokonano rekontroli wykonania zaleceń
1	WKS	32	16
2	KPG	27	0
3	KPU	135	28
4	DCI	1	0
5	DOS	4	0
6	DPL	14	1
7	DRA	25	7
8	DSI	33	13
RAZEM		271	66

3. Wydawane zalecenia dotyczyły:

- zgodności statutów szkół z prawem oświatowym,
- systematycznego dokonywania kontroli obiektów szkolnych pod kątem zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy,
- przestrzegania przepisów obowiązującego prawa oświatowego,
- uaktualniania przepisów prawa szkolnego stosownie do pojawiających się zmian w prawie oświatowym,
- układania tygodniowych rozkładów zajęć zgodnie z zasadami higieny pracy umysłowej,
- zatrudniania nauczycieli zgodnie z kwalifikacjami (dotyczy głównie nauczycieli języków obcych).

IV. Tematyka porad i szkoleń dla dyrektorów szkół i placówek organizowanych przez Wydziały i Delegatury Kuratorium Oświaty w Warszawie

L.p.	Tematyka	Formy realizacji		Liczba uczestników
		Zaplanowane	Liczba zrealizowanych form	
1	Statut szkoły/placówki – jego rola, zgodność z przepisami prawa i zasady wnoszenia zmian.	narady szkoleniowe upowszechnianie przykładów dobrej praktyki konferencje strona internetowa	69	3278
2	Ocenianie wewnątrzszkolne.	narady szkoleniowe upowszechnianie przykładów dobrej praktyki spotkania w trakcie wizytacji	48	1204
3	Kształcenie niepełnosprawnych w szkołach masowych.	narady szkoleniowe upowszechnianie przykładów dobrej praktyki	21	580
4	Dokumentacja prowadzona przez dyrektora szkoły/placówki.	narady szkoleniowe warsztaty upowszechnianie przykładów dobrej praktyki	51	2984
5	Nadzór pedagogiczny dyrektora szkoły.	narady szkoleniowe upowszechnianie przykładów dobrej praktyki seminaria spotkania w rejonach wizytacyjnych	78	1917
6	Przeciwdziałanie przemocy w szkole.	narady szkoleniowe warsztaty budowa programów poprawy efektywności wychowania	36	1194
7	Realizowanie przez szkoły/placówki projektów międzynarodowych.	konferencje forum tematyczne upowszechnianie przykładów dobrej praktyki	20	980

L.p.	Tematyka	Formy realizacji		Liczba uczestników
		Zaplanowane	Liczba zrealizowanych form	
8	Opiniowanie arkuszy organizacji szkół.	konsultacje	59	2275
		narady szkoleniowe		
9	Podsumowanie roku szkolnego 2006/2007.	narady szkoleniowe	78	3537
		konferencje		
10	Przygotowanie do nowego roku szkolnego 2007/2008.	narady szkoleniowe	65	3070
		konferencje		
INNE				
11	Zadania dyrektora związane z awansem zawodowym nauczycieli	narady szkoleniowe	2	865
12	Odpowiedzialność dyrektora i nauczycieli za bezpieczeństwo dzieci i uczniów w szkołach i placówkach	narady szkoleniowe	1	423
13	Szkolne publikacje internetowe	narady szkoleniowe	1	423
14	Religia w szkole	narady szkoleniowe	1	423
15	Przyczyny powstawania skarg i wniosków	narady szkoleniowe	1	442
16	"Powinności nauczyciela XXI wieku"	konferencja	1	162
17	Prawa i obowiązki nauczycieli	narada	4	80
18	Rola koordynatora ds. bezpieczeństwa	narada	18	321
19	Zmiany w prawie oświatowym	narada	18	327
20	Kompetencje i zadania pedagoga szkolnego	narada	5	107
		prezentacja		
21	Współpraca szkoły z rodzicami w sytuacjach krytycznych	narada	6	119
22	Problem samobójstw w szkołach	narada	18	382
		konferencja		
23	Szkoła promująca zdrowie	narada	3	122
24	Zasady aplikowania i wdrażania projektów z PO KL	narada	1	12
25	Obcokrajowcy/uchodźcy a	narada	13	450

L.p.	Tematyka	Formy realizacji		Liczba uczestników
		Zaplanowane	Liczba zrealizowanych form	
	polski system oświaty			
26	Narada ekumeniczna	narada	6	1600
27	Rada Rodziców w szkole	narada	2	55
28	Realizacja podstawy programowej w szkole niepublicznej	narada	1	15
29	Awans zawodowy w aspekcie zmian	narada	1	20
30	Kompetencje rady pedagogicznej. Innowacje	narada	4	185
31	Rozwiązywanie konfliktów w szkole	narada	1	18
32	Zasady rekrutacji do szkół ponadgimnazjalnych	narada	1	18
33	Innowacje pedagogiczne w praktyce szkolnej	narada	1	15
34	Szkoła otwarta na wspieranie uzdolnień uczniów	zebranie	1	13
35	Zmiany w systemie awansu zawodowego nauczycieli	narada szkoleniowa	1	347
36	Spotkanie z dyrektorami o stażu 0-2 lata.	spotkanie	1	31
37	Uznawanie kwalifikacji	narada szkoleniowa	1	498
38	Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w okresie wakacji	narada szkoleniowa	1	36

V. Zadania stałe zrealizowane przez pracowników nadzoru pedagogicznego

Zadanie	Delegatury					Wydziały			ZNB	ZOB	RAZEM
	DCI	DOS	DPL	DRA	DSI	WKS	KPG	KPU			
Systematyczne dokonywanie oceny pracy dyrektorów szkół/placówek z inicjatywy Mazowieckiego Kuratora Oświaty	5	11	14	43	33	11	9	12	0	0	138
Rozpatrywanie odwołań nauczycieli od oceny pracy dokonanej przez dyrektora szkoły/placówki	1	0	0	1	0	1	1	0	0	0	4
Analiza zgodności z obowiązującymi przepisami prawa oświatowego nadawania stopni awansu zawodowego nauczycielom	160	63	1	4	30	2	2	15	0	0	277
Uczestniczenie w posiedzeniach komisji ds. awansu zawodowego nauczycieli	160	65	315	27	83	62	51	213	0	0	976
Opiniowanie arkuszy organizacji szkół/placówek/przedszkoli	416	434	354	778	428	774	780	418	15	0	4397
Monitorowanie organizacji przebiegu sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych	27	50	39	17	30	9	11	46	0	0	229
Analiza efektów pracy szkół, ze szczególnym zwróceniem uwagi na wyniki klasyfikowania i promowania uczniów oraz wyniki sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych oraz monitorowanie ich wykorzystania do doskonalenia jakości pracy szkół	108	128	0	59	103	1	3	33	0	0	435
Gromadzenie informacji o wynikach rekrutacji do szkół ponadgimnazjalnych	1	125	155	5	51	0	8	379	0	0	724
Organizacja konkursów przedmiotowych, interdyscyplinarnych i tematycznych	10	15	183	10	17	115	15	8	0	2	375
Organizacja pomocy materialnej dla uczniów (wyprawka szkolna, dożywianie uczniów)	Zadanie realizowane przez wszystkie Wydziały i Delegatury. Zadanie koordynowane przez KPG.										1830
Organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży	2	15	22	56	32	121	8	0	0	0	256

Zadanie	Delegatury					Wydziały			ZNB	ZOB	RAZEM
	DCI	DOS	DPŁ	DRA	DSI	WKS	KPG	KPU			
Wydawanie zgody na prowadzenie kursów dla wychowawców kolonijnych i kierowników placówek wypoczynku	2	0	0	0	0	34	0	0	0	0	36
Merytoryczne przygotowanie przetargów dotyczących szkoleń oraz uczestnictwo w komisji przetargowej (art. 70a)	0	0	0	0	0	2	0	2	1	0	5
Działania związane z przyznawaniem stypendiów za wyniki w nauce i szczególne osiągnięcia	1	55	38	85	30	0	0	298	0	0	507
Prowadzenie postępowań wyjaśniających w sprawach wpływających skarg i wniosków	28	18	12	43	20	25	70	90	0	0	306
Udział wizytatorów w komisjach konkursowych na stanowisko dyrektora	20	44	82	73	41	121	38	84	3	0	506
Organizacja obozu szkoleniowo-wypoczynkowego PO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Organizacja zawodów sportowo-obronnych i strzeleckich	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Dystrybucja bezpłatnych podręczników dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych	0	0	0	0	0	244	0	0	0	0	244
RAZEM											11248

VI. Współpraca i współdziałanie z instytucjami i organizacjami

Zgodnie z art. 31 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (j. t. Dz.U z 2004r. Nr 256 poz. 2572 ze zmianami) kurator oświaty w imieniu wojewody wykonuje zadania i kompetencje w zakresie oświaty określone w ustawie i przepisach odrębnych na obszarze województwa. Jednym z zadań związanych z tworzeniem i realizacją regionalnej i lokalnej polityki oświatowej zgodnych z polityką oświatową państwa jest współdziałanie z organami jednostek samorządu terytorialnego. W ramach tej współpracy Mazowiecki Kurator Oświaty opiniował:

- zmiany w sieci szkół/placówek,
- likwidację szkół/placówek,
- połączenie w zespół przedszkola ze szkołą podstawową albo gimnazjum, szkoły podstawowej z gimnazjum albo przedszkola ze szkołą podstawową i gimnazjum,
- obniżenie stopnia organizacji szkoły i utworzenie szkół filialnych,
- uzyskanie uprawnień szkoły publicznej przez szkołę niepubliczną.

Zadaniem realizowanym przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty określonym w art.31 pkt 8 ustawy o systemie oświaty jest współdziałanie z Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Warszawie. W roku szkolnym 2006/2007 wizytatorzy Kuratorium Oświaty uczestniczyli jako obserwatorzy w sprawdzianie po szkole podstawowej, egzaminie gimnazjalnym, egzaminie maturalnym oraz egzaminie potwierdzającym kwalifikacje zawodowe. Ponadto inne działania obejmowały: narady i konferencje z OKE, wydawanie i dostarczenie zaświadczeń i świadectw maturalnych.

Oprócz tego Mazowiecki Kurator Oświaty systematycznie współpracował z :

- jednostkami samorządu terytorialnego w celu doskonalenia jakości pracy szkół i placówek, w szczególności w zakresie poprawy bezpieczeństwa i warunków nauki oraz realizacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki,
- z ośrodkami doskonalenia nauczycieli w celu rozpoznawania potrzeb nauczycieli i na ich podstawie dostarczanie wiedzy o nowych metodach i technikach pracy oraz doskonalenie umiejętności pracy nauczyciela z uczniami,
- z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dzieci i młodzieży w celu poszerzenia oferty pomocy uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej,
- z uczelniami wyższymi i instytucjami badawczymi,

- z przedstawicielami mediów w celu rzetelnego informowania ich o pracy szkół i placówek funkcjonujących na terenie województwa mazowieckiego oraz zasadach sprawowania nadzoru nad tymi placówkami.

16 kwietnia 2008 r. Mazowiecki Kurator Oświaty był organizatorem „Mazowieckiej debaty o edukacji”, w której celem było zaprezentowanie przez Panią Katarzynę Hall – Ministra Edukacji Narodowej – założeń planowanej reformy programowej oraz dyskusja nad jej założeniami.

Podobna debata o zasięgu lokalnym odbyła się także w Delegaturze w Płocku.

VII. Działania realizowane w trybie art.34 ustawy o systemie oświaty

L.p.	Wydział/ Delegatura	Działania zgodnie z:			Liczba rekontroli
		Art.34 ust.1	Art.34 ust.2	Art.34 ust.5	
1	WKS	0	0	0	0
2	KPG	1	0	0	0
3	KPU	0	0	0	0
4	DCI	1	0	3	1
5	DOS	3	0	0	1
6	DPŁ	0	0	0	0
7	DRA	4	0	0	1
8	DSI	3	0	0	3
RAZEM		12	0	3	6

VIII. Ewaluacja sprawowania nadzoru pedagogicznego

W roku szkolnym 2007/2008 nie przeprowadzono kompleksowej ewaluacji sprawowania nadzoru pedagogicznego. Działania takie zrealizowane były w roku szkolnym 2006/2007 (Raport „Ewaluacja sprawowania nadzoru pedagogicznego w latach 2004-2006”, znak: KO.SNP-494-1/06) Przeprowadzono natomiast dwie ankiety wśród wizytatorów Kuratorium Oświaty w Warszawie mające na celu:

- 1) poznanie opinii nt. „Planu nadzoru pedagogicznego Mazowieckiego Kuratora Oświaty na rok szkolny 2007/2008”
- 2) uzyskanie informacji o jakości sprawowanego nadzoru.

Wnioski wynikające z przeprowadzonych ewaluacji

Pierwsze badanie zostało przeprowadzone 27 sierpnia 2007 r. podczas narady dotyczącej omówienia zadań wynikających z „Planu nadzoru pedagogicznego Mazowieckiego Kuratora Oświaty na rok szkolny 2007/2008”. Pytania zawarte w ankiecie miały na celu uzyskanie informacji o stopniu znajomości i zrozumienia założeń planu nadzoru, opinii wizytatorów na temat elementów, które znalazły się w w/w planie, a także pomysłów ograniczenia nadmiernej biurokracji w sprawowaniu nadzoru.

Zdecydowana większość wizytatorów (92%) uznała, iż „Plan nadzoru pedagogicznego Mazowieckiego Kuratora Oświaty na rok szkolny 2007/2008” zawiera wszystkie istotne zadania dotyczące sprawowania nadzoru.

Do najważniejszych aspektów, jakie w przyszłości powinny zostać uwzględnione w planie nadzoru pedagogicznego, zdaniem wizytatorów, należą: poświęcenie większej uwagi na podnoszenie jakości kształcenia, nadzór nad szkołami niepublicznymi, badanie poziomu agresji wśród nauczycieli, autorytet nauczyciela oraz przegląd szkoły w roku szkolnym (bezpośredni kontakt z uczniami i nauczycielami).

Na pytanie dotyczące możliwych sposobów ograniczania nadmiernej biurokracji w sprawowaniu nadzoru pedagogicznego najczęściej pojawiające się propozycje wizytatorów dotyczyły:

- usprawnienia przepływu informacji (np. szerszego wykorzystania możliwości komputera i Internetu),
- doskonalenia narzędzi badawczych,
- uproszczenia procedur,

- ograniczenia zbierania zbędnych informacji,
- zwiększenia ilości danych zbieranych za pomocą sieci Extranet

Warto podkreślić, iż niemal 47% respondentów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie. Sytuację tę można tłumaczyć zmęczeniem wizytatorów pod koniec narady (kiedy zostali poproszeni o wypełnienie ankiety) lub brakiem pomysłów na rozwiązanie problemu.

Drugie badanie zostało przeprowadzone wśród wizytatorów 11 grudnia 2007 r. podczas narady szkoleniowej dla pracowników nadzoru pedagogicznego Kuratorium Oświaty w Warszawie zorganizowanej przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty. Badanie było przede wszystkim źródłem informacji o jakości sprawowanego nadzoru pedagogicznego. Większość pytań zawartych w ankiecie dotyczyła własnych doświadczeń respondentów odnośnie jakości sprawowanego nadzoru pedagogicznego.

Przeprowadzona ewaluacja pokazała, iż wizytatorzy pozytywnie oceniają relacje z dyrektorami szkół/placówek, które nadzorują (niemal 98% określa je jako „dobre” lub „bardzo dobre”). Większość badanych (74%) nie widziała żadnych przeszkód w nawiązaniu kontaktu z dyrektorami szkół/placówek, które nadzorują. Wśród wymienianych przeszkód najczęściej pojawiały się: infrastruktura szkoły, problemy związane z dojazdem do szkoły/placówki, duża liczba zadań realizowanych przez wizytatora oraz zbyt duża liczba nadzorowanych szkół/placówek.

Badanie to pokazało również, iż wizytatorzy z reguły deklarują, iż sprawując nadzór pedagogiczny uwzględniają kontekst, w jakim działa szkoła/placówka. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż wizytatorzy nie potrafili wskazać, w jaki sposób kontekst ten uwzględniają. Na pytanie, *„W jaki sposób uwzględnia Pan(i) kontekst, w jakim funkcjonuje szkoła/placówka?”* istotny odsetek badanych odpowiedział nie na temat lub nie udzielił żadnej odpowiedzi.

Analiza pytania o sposób realizacji zasady jawności nadzoru pedagogicznego wykazała, iż wizytatorzy wprowadzają tę zasadę w życie poprzez przekazanie wcześniej dyrektorowi szkoły/placówki informacji o terminie planowanej kontroli, informując dyrektora o swoich wnioskach i spostrzeżeniach oraz uwzględniając z dyrektorem szkoły/placówki zakres tematyczny wizyty, a także przekazując wcześniej narzędzia badawcze.

Jeżeli chodzi o zmiany, jakie należałoby wprowadzić w funkcjonowaniu nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty respondenci najczęściej wymieniali:

- zmniejszenie liczby nadzorowanych szkół w celu zwiększenia skuteczności sprawowanego nadzoru pedagogicznego,

- zmniejszenie liczby zadań, jakimi obciąża się wizytatora, aby częściej mógł być w szkole,
- podniesienie rangi wizytatora, odbiurokratyzowanie nadzoru pedagogicznego,
- wzmocnienie roli i kompetencji kuratora oświaty, zwiększenie niezależności kuratorów.

Wnioski wynikające z opisanych badań zostaną wykorzystane przy ustalaniu założeń „Planu nadzoru pedagogicznego Mazowieckiego Kuratora Oświaty na rok szkolny 2008/2009”.

IX. Wnioski – rekomendacje do planowania nadzoru pedagogicznego sformułowane na podstawie przeprowadzonych wizytacji, badań wybranych zakresów działalności szkół/placówek oraz działalności diagnostyczno - oceniającej (w tym kontrolnej)

1. Realizacja podstaw programowych kształcenia ogólnego, jak wskazuje przykład z ostatniego sprawdzianu gimnazjalnego (brak realizacji obowiązkowej lektury z języka polskiego) wymaga stałego nadzoru ze strony dyrektorów szkół oraz wizytatorów Kuratorium Oświaty w Warszawie.
2. Zasadne jest, by do „Planu nadzoru pedagogicznego Mazowieckiego Kuratora Oświaty na rok szkolny 2008/2009” wpisane zostało badanie dotyczące realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego uwzględniające treści nauczania oraz umiejętności i osiągnięcia uczniów zawarte w standardach wymagań egzaminacyjnych.
3. Wyniki egzaminów zewnętrznych wskazują na potrzebę pogłębionej analizy przyczyn niepowodzeń szkolnych uczniów oraz form wspierania ich w pokonywaniu trudności szkolnych.
4. Przeprowadzone w roku szkolnym 2007/2008 działania diagnostyczno – oceniające wskazują na potrzebę doskonalenia metod i form pracy z uczniem o szczególnych potrzebach edukacyjnych, w tym z uczniem uzdolnionym. Należy rozważyć zmiany w organizacji i przeprowadzaniu konkursów przedmiotowych dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjum. Należy także zwrócić uwagę na jakość innowacji pedagogicznych, metodycznych i organizacyjnych realizowanych w szkołach i placówkach.
5. W związku z wprowadzeniem od roku szkolnego 2008/2009 obowiązkowego egzaminu gimnazjalnego z języka obcego, szczególną uwagę należy zwrócić na realizację podstawy programowej w tym zakresie.
6. Analiza przyczyn i źródeł występowania skarg oraz wyniki przeprowadzonych działań diagnostyczno-oceniających, w tym wizytacji, wskazują, że w szkołach/placówkach nie zawsze przestrzegane są przepisy prawa szkolnego, określone w ich statutach i wewnątrzszkolnych zasadach oceniania. Nie są także w sposób należyty przestrzegane przez dyrektorów szkół /placówek ustawowe kompetencje rad pedagogicznych. Obszary te należy uczynić stałym elementem każdej wizytacji.

7. Doskonalenia wymagają formy współpracy szkoły/placówki z rodzicami uczniów/wychowanków. Należy zwrócić uwagę na umiejętność dyrektorów w zakresie nawiązywania i utrzymywania efektywnych kontaktów z rodzicami oraz ich umiejętności w rozwiązywaniu konfliktów w szkole / placówce.
8. Przeprowadzone kontrole wykazały, że nie we wszystkich szkołach przestrzegane są przepisy dotyczące bezpieczeństwa, higieny nauki i pracy. Należy zwrócić szczególną uwagę na zapewnienie przez dyrektora szkoły / placówki bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i pracy, dokonywać analizy tygodniowych rozkładów zajęć pod kątem ich zgodności z przepisami prawa i higieny pracy umysłowej uczniów. Zasadne jest nawiązanie współpracy w tym zakresie z organami prowadzącymi.
9. Struktura sieci szkół ponadgimnazjalnych, niskie wyniki egzaminów potwierdzających kwalifikacje oraz wyniki badania „Doradztwo zawodowe, wychowanie do aktywnego udziału w życiu gospodarczym i realizacja zajęć edukacyjnych: podstawy przedsiębiorczości” wskazują na potrzebę wprowadzenia do planu nadzoru pedagogicznego zadań związanych z doradztwem zawodowym oraz realizacją kształcenia zawodowego w technikach i zasadniczych szkołach zawodowych i szkołach policealnych (realizacja podstaw programowych kształcenia w zawodach, kwalifikacje nauczycieli, baza technodydaktyczna). Uwzględnione w „Planie nadzoru pedagogicznego Mazowieckiego Kuratora Oświaty na rok szkolny 2008/2009” zadania powinny także objąć kwestie związane z jakością kształcenia ustawicznego.
10. W ramach działań wspomagających należy szczególną opieką otoczyć dyrektorów nowo powołanych o krótkim stażu w zarządzaniu szkołą/placówką.

Sprawozdanie sporządzili:

1. Anna Wesołowska-dyrektor
Wydziału Strategii Nadzoru Pedagogicznego
Kuratorium Oświaty w Warszawie

Zaakceptował:

Grzegorz Tyszo
Mazowiecki Kurator Oświaty

2. Bogdan Żerkowski-st. wizytator
Wydziału Strategii Nadzoru Pedagogicznego
Kuratorium Oświaty w Warszawie

